

hiruka

228. zenbakia
2026ko otsaila

INAUTERIAK ATE JOKA

Esnatu lurra, esnatu

'Irurak Bat'

**Getxoko Udalaren
zimenduak astindu
dituen kasua**

10-11 | Herriak

Carlos Garbisu eta Itziar Alkorta

**«Planeta hau
mikroorganismoek
gobernatzeko dute»**

24-27 | Berbetan

Arantza Lopez

**«Umore
beltzak
salbatu nau»**

35 | Kultura

Euskarazko irakaskuntzaren alde;
matrikulatu zure seme-alabak euskarazko ereduetan

EUSKARA, gure etorkizuna

2 eta 3 urteko UMEEN AURREMATRIKULAZIOA:
otsailaren 2tik 13ra

Zure zalantzak argitzeko:

www.getxo.eus/euskara

Getxo
bizi ezazu

Bizkaia
foru aldundia
diputación foral

Eskerrik asko Romo ikastetxeari!

Aurkibidea

- 4 Puntua eta kontrapuntua eta iritziak
- 5 Erretratua
- 6 Sakonean: Inauteriak ate joka
- 10 Herriak
- 20 Hirudika: UKfoto 2025
- 24 Berbetan: Carlos Garbisu eta Itziar Alkorta
- 28 Agenda
- 30 Kakarraldone: Karakolen domeinuan
- 32 Lehen/orain eta Uribitakora
- 33 Nahikari Ayo, Herrimina: Areetatik Oleronera liburua
- 34 Horoskopoa
- 35 Arantza Lopez, Igogailua antzezlan
- 36 Iñigo Arketa, Indarbideren 40.urteurrena
- 38 Hirukira olgetan: umeentzako denbora-pasak
- 40 Faceguk: Zertaz mozarrotuko zara aurtengo inauterietan?
- 41 Mundukatuak
- 42 Atzera begira: Leioaren sorrera
- 43 Zozketak

hiruka

HIRUKA kooperatiba sozietatea

Helbidea: Martikoena, 16, 2.a · 48992 GETXO

e-posta: hiruka@hiruka.eus

Telefona: 944 911 337

Publizitatea: Andrea Luengo Rey

Erredakzioa: Izaro Garcia Velasco, Hodei Torres eta Ander Zarraga

Diseinua eta maketazioa: Artefakto Estudio

Kudeaketa eta administrazioa: Ziortza Merino

Zenbaki honetako kolaboratzaileak: Armando Llamas, Olatz Azurmendi, Juan Luis Mugertza, Iñaki Larretxi, Luka Melendez, Iraide Juaristi eta Etxebizitza Sindikatua Uribe Kosta.

Filmazioa eta Inprimategia: Gertu Inprimategia

Lege-gordailua: BI-2022-2014

ISSN: 2386-98-95

Ale-kopurua: 5.000

CC-BY-SA

HIRUKAk ez du zertan bat etorri aldizkari honetan parte hartzen duten kolaboratzaileek adierazitako iritziakaz.

Erakunde laguntzaileak

Aldizkari honek Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntza jaso du.

**EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO**

Kultura eta Hizkuntza Politika
Sailak (Hizkuntza Politikarako
Sailburuordetzak) diruz lagundua.

Ai gure jauregiak!

ARMANDO LLAMOSAS Ondarearen teknikaria

Jauregi gehiegi dugu Getxon. Gure azken 200 urteetako ondarea itzela da: Zubia, txaletak, jauregiak, tenpluak, etxebizitzak... kalitatea zein kantitatea; eta kantitate hori arazo bihurtu da: hain ohikoa dugu ezen ez dugu baloratzen.

Hori gertatu zaie gure zinegotziei ertzainek udal-bulegoak miatu ondoren. Ez zekiten zer esan. Ez naiz sartuko polemikan, epaileen kontua da, baina zinegotziek lehia politikoaren beste fronte bat besterik ez dute ikusi. Getxok oso hirigintza/ondare-zerbitzu potentia merezi du, orain lau katu dira. Ondare-aditu arkitekto bat dagoela entzutea barre egitekoa da. Zerbitzuan arkitekto kompetente daude, bai hirigintzan bai ondarea kudeatzeko, lau katu izan arren; baina ondarean espezialista bat dagoela entzutea, non eta Getxon, ikaratzekoa da. Bat baino gehiago ez da behar?

Erorita/botatako jauregia ez zen onena, Getxon hobeak badaude, asko baitago. Gure ohiko paisaia daude. Eraikin berriak, seguru, ondo geratuko dira, aitzitik, ondare-galera behin-betikoa da.

Ez gara konturatzen non bizi garen, zer dugun, ze presio dagoen, ze zaila den oreka izatea... Bitartean, gure ondarea aldatu eta botako dute, eta desagertuko da, gu konturatu gabe. Jauregi gehiegi dugu Getxon.

Ikusezinak

OLATZ AZURMENDI ZOFIO Liburuzaina

Getxon ez dago etxerik gabeko gazte migratzaileentzako kanpaleku ofizialik. Hala ere, badira baso-eremuetan sortutako asentamendu inprobisatuak, egurrez eta plastikoz egindako egiturak, babes instituzionalik gabe geratu diren gazteek bizirauteko antolatutako. Egoera horretan, jantoki sozialen eta boluntarioen laguntza da askorentzat eguneroko sostengu bakarra.

Tokiko administrazioen erantzuna, ordea, ez da irtenbide egonkorra eskaintzea, baizik eta asentamendu horiek aldian-aldian desagitea. Poliziaren esku-hartzeek babeslekuak suntsitzen dituzte, ondasunak galtzea eragiten dute eta pertsonak lekuz aldatzera behartzen dituzte, arazoa konpondu gabe. Desplazamendu etengabe honek areagotu egiten du zaurgarritasuna eta bazterketa.

Egoera honek galdera argia planteatzen du: zer politika publiko ari dira aplikatzen Getxon? Gizarte-errealitate deseroso bat ezkutatzea ez da kudeaketa eraginkorra. Bizikidetzeta eta kohesioa ez dira desalaje bidez eraikitzen, baizik eta etxebizitza-alternatibak, laguntza soziala eta giza duintasuna bermatuko dituzten neurri ausartekin. Errealitate hau ikusezin bihurtzeak ez du desagerrarazten; soilik larriagotzen du.

Puntua eta kontrapuntua **Inauteriak**

Nortasuna jantzita

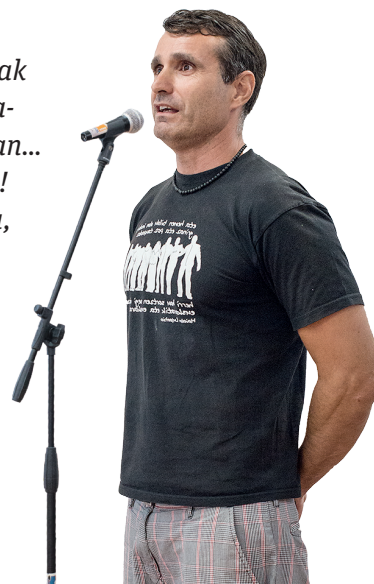

*Aratuste, aratuste,
jaien paradisu;
hamaika lagun dugu
dantzari berritsu,
hamaika jantzi dugu
soinean mamitsu.
Badaukat zalantza bat,
erantzun egizu:
Mozorrotzeak ezer
aldatzen al dizu?*

**JOSU
LANDETA
EGURROLA**
Getxo

*Besteen nortasuna
hartzeko premia,
bata pirata eta
bestea Lamia.
Mozorroen sukarrak
-disfraz-pandemia-
ezer aldatzen didan...
Josu, mamma mia!
Aldatzen dit azala,
baina ez mamia!*

**DANIEL
DE MIGUEL
AVECILLA**
Getxo

Kimetz Garate Zurikaldai Neguri gozotegia

«Jendea postrearekin gozatzeko ikusteak poztasuna ematen dit»

Zurikaldai
NEGURI

Ezinezkoa da Zurikaldai aipatzea eta postre eta opil gozoak burura ez etortzea. Hala ere, horren atzean lan handia dago, baita bizitza oso bateko dedikazioa ere.

TESTUA: ANDER ZARRAGA • ARGAZKIA: HODEI TORRES ►

O pil eta tarta artean abiatzen du eguna Kimetz Garate gozogileak. Bere jarduna gauerdian hasten du, goiz-goizetik Zurikaldai Neguri gozotegiko erakusleihoak gozozaleen ametsik ederrena bilakatzeko. Gurin-opila, arroz-pastela, karolinak eta espinaka-tarta dira Bizkaiko berezko opilak eta Zurikaldai Negurin inoiz falta ezin daitezkeenak.

Garatek 37 urte daramatza Zurikaldai Neguriko obratzaille-lanean, eta berritzea gustatzen zaiola dioen arren, postreen mundua nahiko tradizionala dela aitortzen du: «Neguri oso tradizionala da, beti gaude gauza bera egiten, oso gutxi berritzen da. Hemen familiak oso luzeak direnez ere, belaunaldiz belaunaldi pasatzen da postre jakin batzuk hartzeko ohitura. Adibidez, bezero asko Madrilen bizi dira, eta, hauteskundeetan edo hango jaiak direnean,

hona datoz eta opil piloa erosten dute eramateko». Dioenez, lehen tarta asko egiten zituzten, ohitura handia zegoelako, baina azken urteotan hori aldatzen joan omen da.

Zurikaldai gozogintzagaz berezko lotura duen izena da; izan ere, inguruan izen hori daramaten hiru gozogile daude: Garateren Neguriko eta Portugaleteko gozotegiak, Areetan eta Algortan bere lehengusu batzuek dituztenak eta Bilbokoak. «Familiakoak gara denok, bakoitza bere aldetik. Algortakoekin harreman gehiago daukat; aldiz, Bilbokoak ez nituen ezagutzen elkarrizketa baterako batu gintuzten arte; 200 urte pasatu dira banatu zirenetik, baina daukagun harremana ona da», azaldu du.

Hala ere, gozogileen munduan dena ez da hain goxoa. Garateren esanetan, sukaldaritza hain estimuan duen herrialde bat izanik, postreak eta opilak gutxietsita egon dira orain arte; hala ere, gauzak aldatzen ari direla azpimarratu du: «Jende gaztea ari da sartzen, gozogileak batu egin gara eta gauza berriak egiten ari gara; adibidez, Picassoren Gernika margolana txokolatearekin egin genuen tamaina errealean; 1.500 kilo behar izan genituen eta ezagutzen ez ginen 40 bat gozogile batu ginen horretarako, eta oso harreman politak atera ziren hortik». ◀

Inauteriak ate joka

Neguairen azken hatsagaz batera, mozorroak, joareak eta sua berpizten dira Euskal Herriko herri eta auzoetan: inauteriak ate joka dira, eta tradizio zaharrek, pertsonaia bitxiak eta herri-irudimenak berriro hartuko dituzte kaleak.

TESTUAK ETA ARGAZKIAK: **JUAN LUIS MUGERTZA** ►

Gurean, inauteri, ihauteri, inaute, ihaute, haratuste...hitzak erabili ohi ditugu. Gurean, euskal tradizioak eta ama-lurra bat eginda, Zubieta-Ituren, Lantz, Zalduondo, Unanu...bezalako herri txikietan inauteriak bizirik daude. Gurean, Uribe Kostan, Leioakoak, Itzurbaltzeta/Romokoak... izango dira lehenak mozorroak janzen, eta Algortakoak, urtero bezala, azkenak mozorroak erazten. Herri asko, ohitura desberdinak, baina helburu bakarra neguairen bukaera aldera jendeak mozorroturik ospatzen dituen jaietan ondo pasatzea. Jaiak, leku gehienetan, igandean, astelehenetan eta asteartean izaten dira, eta inauterien ostean, asteazkenean, Errauts eguna dugu, garizumaren hasieran.

JOAREEN BURRUNBA. Egutegiari erreparatuz gero, Zubietakoak dira egiten diren lehen inauteriak. Hauek urtarrileko azken igandearen osteko astelehenean eta asteartean izaten dira. Inauteri hauetan pertsonaia askok protagonismo handia izaten badute ere (hartzak, nekazariak, ahariak...), zalantzarik gabe joaldunak dira ikusgarrienak. Joaldunek oso ibilkera berezia dute. Salto txikiak egin ohi dituzte, eta gerriari eraginda, zintzarriek zarata handia egiten dute. Binaka joaten dira eta ilara luzeak egiten dituzte. Bi herrien arteko tartea joaldunek zeharkatzean egiten duten burrunbek espiritu gaiztoak uxatzen dituzte eta lurreko indarrak esnatu, udaberriari dei egiteko. Ez omen dago jakiterik Ituren eta Zubietako joaldunen segizioa noiztik ospatzen den. Halarik ere, frankismoaren garaian izandako urte batzuetako etenaldi baten ostean, 1950eko hamarraldian hasi ziren berriz ere egiten. Astelehenean Zubietako joaldunak Iturenarentz abiatu ohi dira hango joaldunekin elkartzeko. Asteartean, aldiz, Iturengoak Zubietarantz. Jantzera desberdina dute: Iturengoek ardi larru doblea, eta zapi gorria lepoaren bueltan; Zubietakoek ardi larru bakarra, eta zapi urdina.

Hartza eta joaldunak Iturenetik Zubietara joaten.

Markitos Zalduondon bizi den lapurra da. Beltzez jantzita egoten da, eta lepoan koloreetako arrautzez egindako lepokoa darama

MAMOXORROAK ETA MUTTUAK. Unanuko herriko pertsonaiak dira. Gizonez jantzitako mamoxorroek alkandora eta galtza zuriak jutzen dituzte. Buruan koloreetako zapia eta gerrian gerriko gorria edo beltza eta zintzarri zaratatsuak daramatzate. Aurpegian «kattola» edo metalezko maskara beldurgarria dute. Koloreetako xingolaz ere apaintzen dute beraien burua, eta kalez kale eta etxez etxe ibili ohi dira eskuan daramaten zumezko makilaz umeak eta nagusiak zirikatzen. Muttuak emakumez jantzitako pertsonaiak dira; hauek ere makila erabiltzen dute, baina beraien koloreak biziak dira. Jantzitako gizonezkoek ez bezala, ez dute joareri izaten. Herrikoek beraien etxeetara joatean, arrautzak eta pernila oparitzen dizkiete, bakean uzteko eta ez jotzeko. Gauean, tabernan edo elkarte batean afaldu egiten dute.

Markitos, Zalduondoko inauterietako protagonista nagusia.

ZALDUONDOKO INAUTERIAK. Markitos da protagonistarik handiena, baina berarekin batera errauts banatzaileak, kale garbitzaileak, musikariak, moxorrotutako agure bikoteak (Markitosen gurasoak), hartzak, ardiak eta bi borrarok ere parte hartu ohi dute, gazte batzuekin batera, kantuz. Markitos Zalduondon bizi den lapurra da. Beltzez jantzita egoten da, eta lepoan koloreetako arrautzez egindako lepokoa darama. Zalduondoko bizilagunek herrian gertatzen diren gauza guztien errua leporatzen diote. Goizean goiz Markitos harra-patu, eta asto baten gainean eramaten dute herriatik zehar. Gero, enbor baten puntan lotu, eta enparantzaren erdian uzten dute zintzilik, herriko jendea bazkaltzera joan bitartean. Arratsaldean, gurdian, Markitosekin batera predikaria joaten da, eta honek haren aurkako erretolika egiten du. Bukatutakoan, Markitos lurrean utzi eta erre egiten dute, eta herriko jendeak dantza egiten du suaren inguruan.

LANTZEKO INAUTERIAK. Egutegiari erreparatuz gero, Lantzekoak dira ospatzen diren azken inauteriak, eta hausterre-egunaren aurreko egunetan egiten dira. Pertsonaiarik esanguratsuena Miel Otxin da, lastoz egindako erraldoia, eta kolore gorritz dago apainduta. Ziripot dugu herriko gizon potoloa eta traketsa. Makil batez lagunduta ibiltzen da; hau ere lastoz eginda dago, eta saku batez mozorrotuta. Zaldikok gizaki eta zaldi itxura du. Arotzek ferratzea lortzen dutenean, herri-tarren esanetara ipintzen da. Txatxoak, jantzi desberdinez atonduta daude, eta koloretsuak. Oihuka eta dantzan egiten dute. Astelehen, eguerdian, Miel Otxin ostatutik aterako da txatxo baten bizkarrean eta Lantzeko kaleetan ibili eta gero, pertsonaia tradizionalak lagunduta, plazara heltzean, zortzikoa dantzatuko dute. Zaldikok Ziripot behin eta berriro botatzen du lurrera, eta txatxoek Ziripot lagundu eta altxatu. Horrela ibiltzen dira kaleetan zehar. Arratsaldean txatxoek Miel

Txatxoak eta Ziripok Lantzeko inauterietan.

Zuberoako maskaradak XVI. mendean omen du jatorria

Otxin harrapatu, eta herriko plazara eramango dute. Azkenean, Miel Otxin erreko dute, eta suaren inguruan dantzatuko dute.

ZUBEROA, BIHOTZ-MIHITAN SU BEROA. Maskaradetan dantzek, bertsoek eta kantuek leku berezia dute. Zuberoako maskaradak XVI. mendean omen du jatorria. Garai batean laurogeitik gora partaide zituzten; egun, gehienetan, hogeit bat lagunek osatzen dute segizioa. Batzuk gorritz egoten dira dotore jantzita (txerreroa, gathuzaina, kantiniarsa, zamaltzaina...). Beste batzuk beltzez narraz, eta aurpegiak apainduta (kherestuak, xorrotxak, buhameak, kauterak...). Sasoi batean onak gorriak ziren, eta txarrak, beltzak. Egun, aldiz, ikertzaile batzuen (Roslyn Frank-ena, Urbeltz-ena...) iritzia jakin eta gero, badakigu maskaradetan onik ez dagoela, baizik eta txarrak eta txarragoak. Izan ere, ikertzaile horien ustez, maskaradetako gorriek giza-kientzat arriskua, txarra sinbolizatzen dute; beltzek, berriz, oraindik okerragoa dena, izurrite bera. ◀

Getxoko Udalaren zimendu

Jauregitxoaren eraisketa ikertzen ari den auziak iskanbila politikoa areagotu du Getxon: Ertzaintzak udaletxea miatu du, kasuan inplikaturako hiru zinegotziek kargua utzi behar izan dute eta oposizioak alkateak kargua uzteko eskatu zuen urtarrileko osoko bilkuran.

Urtarrilean, 'Irurak Bat' jauregitxoaren eraisketa ikertzen ari den auziak abiadura hartu du, eta gertaerak bata bestearen atzetik etorri dira.

Batetik, urtarrilaren 14an, Ertzaintzak Getxoko udaletxea miatu zuen epailearen aginduz. Kasua ikertzen ari den Getxoko 2. zenbakiko Instrukzio Epaitegiko Neus Galobardes Bofill epaileak, erabaki hori baimendu zuen, kasuan ikertuak izaten ari diren Ignacio Uriarte Gorostiaga, Irantzu Uriarte Gomez eta Iñigo Urkitza Yañez EAJko zinegotzi ohien bulegoetan eraisketaz lotutako espediente administratiboak eta barne-dokumentazioa bilatzeko. Era berean, epaileak hamar pertsona deitu ditu deklaratzera otsailaren 25ean, tartean, aipaturako zinegotziak, Udaleko hiru teknikari, Ereaga Atalaya kooperatibaren kudeatzailea, eraikuntza-enpresako arduraduna eta proiektuan parte hartu zuten arkitekto bi.

Epaileak argitu gura du ea eraisketa baimentzeko prozeduran irregulartasunik, prebikaziorik edo bestelako delitu administratiborik egon ote zen. Epailearen autoak Kode Penaleko artikulua bi jarri ditu mahai gainean: 321. eta 322. artikulua. Lehenengoak ondare historikoari eragindako kalteak zigortzen ditu, eta hiru urtera arteko kartzela-zigorra zein bost urtera arteko gaitasun-gabetzea ekar ditzake. Bigarrenak, aldiz, prebikazioa du ardatz; hau da, babestutako eraikina eraisteko txostenaren alde modu bi-

«Batzuek eskandaluak sortu eta edozein titular arma politiko bihurtzen duten bitartean, gobernu-talde hau lanean aritu da. Emaitzak hor daude»

AMAIA AGIRRE
EAJKO GETXOKO ALKATEA

«Alkateak ez du gardentasunez jokatu, eta oposizioaren kontrol-lana oztopatu du»

MIKEL BILDOSOLA
EH BILDUKO ZINEGOTZIA

Urtarrileko osoko bilkuran alderdien alkatearen dimisioa

degabeen egitea. 1845eko jauregiak maila lokaleko babesia zuen, eta luxuzko 12 etxebizitza eraikitzeke eraitsi zuten.

Epailearen erabakiaren berri izan zutenean, hiru zinegotziek euren karguak alderdiaren esku utzi zituzten. Hala, EAJk kaleratutako oharrean, hautetsiek euren jarrera argitu zuten: «Gure errugabetasuna mantentzen dugu, baina kargua uztea komenigarria dela uste dugu defentsa errazteko eta EAJren irudi publikoa babesteko». Era berean, alderdi jeltzaleak epaituen errugabetasun-presuntzioa aipatu zuen, baina hiru zinegotzien ordezkoak aurkeztu ditu daborduko.

ALKATEAK EZ DU DIMITITUKO. Bestetik, testuinguru nahasi horretan, urtarrilaren 29ko Udalaren osoko bilkuran 'Irurak Bat' auzia izan zen eztabaidagai nagusia, oposizioko taldeek

'Irurak Bat' auziaren kronologia

1845eko eraikina

'Irurak Bat' jauregia XIX. mendearen erdialdean eraiki zuten, baina Ricardo Bastida arkitektoak eraikinaren azken bertsioa diseinatu zuen 1933an. Jauregiak tokiko babes-maila zuen ondare historiko gisa, horrek eraikinaren egitura eraisketa debekatzen zuen.

Luxuzko 12 etxebizitza

2022an, Biurban enpresak jauregia eta lursaila erosi eta Ereaga Atalaya kooperatiba sortu zituen, 630.000 euro inguruko prezioa izango zuten luxuzko 12 etxebizitza eraikitzeke asmoagaz.

Jauregia botatzea

2024ko otsailean, lanak hasi zituzten, eta, abuztuaren hasieran, eraikina erabat suntsitu zuten, baimenik ez izan arren. 2024ko abuztuaren 14an, HIRUKAK babes berezia zuen 'Irurak Bat' eraikina lizentzia gabe eraitsi zutela argitaratu zuen.

ak astindu dituen kasua

eskatu zuten, baina mozioa ez zen loteslea izan. HODEI TORRES

Amaia Agirre alkatearen dimisioa eskatzeko mozioak aurkeztu baitzituzten. PPK, Elkarrekin Podemosek eta EH Bilduk auziak hartu duen norabide judiziala eta udal-gobernuaren jarduna auzitan jarri zuten, eta lotesleak ez ziren mozioak aurkeztu zituzten Agirreren dimisioa eskatzeko. Sei ordu eta erdi iraun zuen saioan, ordea, eztabaida sutsua izan zen, eta alderdiek hainbat gai leporatu zizkioten elkarri.

Bere aldetik, alkateak oposizioaren diskurtsoak kritikatu zituen eta bere gobernu-taldearen jarduna defendatu zuen: «Ez gaude epai judizial baten aurrean, ezta egitate frogatuen aurrean ere. Hala ere, erruduntasunaren kontakizun bat eraiki nahi da, eta horrek Udalaren jarduna paralizatu nahi du».

«EIFFEL DORREA». 'Irurak Bat' auziaren jatorria 2024ko abuztuan dago. HIRUKAk argita-

«Auzia ez da eraisketa hutsa, baizik eta kudeaketa politikoa»

XABIER BENITO
ELKARREKIN PODEMOSEKO
ZINEGOTZIA

«Lizentzia lau hilabetetan eman zen, ohikoena bi urte itxaron behar izatea denean»

EDUARDO ANDRADE
PPKO ZINEGOTZIA

«Auzia epaitegian dago, ez dugu epaiketa paralelorik egingo filtrazioetan oinarrituta»

CARMEN DIAZ
PSE-EKO ZINEGOTZIA

ratu zuen lehen aldiz Algortan babes berezia zuen eraikina lizentziarik gabe eraitsi zutela. Hasiera batean, enpresa sustatzaileak adierazi zuen jauregia «premiatz» bota behar izan zutela uholdeek eta egiturazko arriskuek eraginda. Azalpen horren arabera, segurtasuna lehene-tsi zuten. Hala ere, ondorengo udal-txostenek bestelako irakurketa egin zuten, eta Udalak berak baieztatu zuen eraisketak ez zuela bat egiten emandako lizentziagaz. Gainera, txosten ekonomiko batek agerian utzi zuen sustatzaileak 730.000 euro aurreztu zitzaakeela jauregia botata.

Egoera horren aurrean, Udalak 50.000 euroko isuna ezarri zion enpresa sustatzaileari hirigintzako arau-hauste batengatik. Neurri hori, ordea, ez zen nahikoa izan oposizioarentzat, eta auziaren dimentsio politikoa areagotzen joan da. Hala, EH Bilduk eta Elkarrekin Podemosek behin eta berriz eskatu dute ikerketa-batzorde berezi bat eratzea eta auzia fiskaltzara eramatea, udal-gobernuaren «borondate politiko falta» salatuz. Berbarako, bai EH Bildu zein PP akusazio gisa aurkeztu dira auzi penalean. Bien bitartean, PSE-EEK gobernu-kidearekiko distantzia markatu du, baina ez du ituna apurtzeko asmorik adierazi.

Kasua lerroburuetara itzuli zen urtarri-lean, Ertzaintzak udaletxea miatu zuenean. Orduan, agintarien eta ordezkari politikoen adierazpenak bata bestearen atzetik etorri ziren. Besteak beste, Aitor Esteban EBBko presidenteak, «Badirudi Eiffel dorrea zela» adierazi zuen ironiaz.

Orain, 'Irurak Bat' auziaren etorkizuna epaitegien esku dago. Deklarazioek eta instrukzio judizialak argitu beharko dute ea administrazioaren jarduna zuzena izan zen ala ez, eta zein izan zen udal-arduradunen erantzukizun politiko eta juridikoa. ◀

Ikerketa

Auzia publiko egin osteko ikerketan Udalak onartu zuen eraisketak ez zuela lizentzia bete eta 50.000 euroko isuna jarri zion sustatzaileari, nahiz eta eraisketaz horregaz 730.000 euro baino gehiago aurreztu. EH Bilduk eta PPK kasua auzitara eraman zuten.

Udaletxearen miaketa

206ko urtarrilean, Ertzaintzak Getxoko Udaleko Hirigintza Saileko bulegoak miatu eta ikertuen telefonoak eta ordenagailuak aztertu zituen. Neus Galobardes epaileak ondare historikoaren aurkako delitua eta prebarikazioa jarri zituen mahai gainean. 10 pertsona ari dira ikertzen kasuagatik: 3 zinegotzi, 3 teknikari eta proiektuagaz zeritukusia duten beste lau pertsona.

Urtarrileko osoko bilkura

2026ko urtarrilaren 29an, oposizioko alderdiek Amaia Agirre alkatearen dimisioa eskatu zuten gobernu-taldeak auzian izandako kudeaketagatik. Era berean, akusatutako zinegotziek kargua utzi zuten. Bitartean, epaileak otsailaren 25ean deitu ditu deklaratzera kasuan inputatutako 10 pertsonak.

Lamiako eta Larrañazubi ikastetxeak itxiko dituzte

Hezkuntza Sailak adierazi du integrazio-prozesu bat ari dela egiten, eta «hezkuntza-proiektuak indartzeko» itxiko dituela ikastetxeak, baina erabakiak kezka eta eztabaida piztu du Getxoko eta Leioako hezkuntza-komunitatean.

Lamiako HLHIko Guraso Elkarteko presidenteak azaldu duenez, erabakia «kolpe gogorra» izan da hezkuntza-komunitate osoarentzat: familientzat, ikasleentzat eta, bereziki, auzoarentzat. Haren hitzetan, «Lamiako bera da ondorio larrienak jasango dituen», eskola auzoko bizitzaren ardatz izan baita urte luzez.

Ildo berean, Larrañazubi HLHIko ikastetxeko familiek ere neurria gaitzetsi dute, eta ohartarazi dute Hezkuntza Sailaren erabakiak «eskola-porrotera» bultza ditzakeela haien seme-alabak, EAEn geratzen diren A ereduko ikastetxe bakanetako bat baita. Erabakiak «babesgabe» utzi dituela ere salatu dute, izan ere, ikastetxe horretan autismoa edo bestelako hezkuntza-premia bereziak dituzten haurrak daude. «Txikitatik gaztelaniaz eskolatutako ume horiek hezkuntza-atzerapen larria eta krisi emozionalak jasan ditzakete ezagutzen ez duten hizkuntza batean eskolatzen badituzte», ohartarazi dute.

Horregaz batera, Haizea Arbide Aza Steilas sindikatuko bozeramaileak deitoratu du ez dituztela erabakiaren arrazoiak ulertzen: «Horrelako planifikazio eskasak eskola publikoa makaltzea besterik ez dakar». Hezkuntza Sailaren gardentasun falta ere kritikatu du, azpimarratu baitu horrelako erabakiak har-

«50 urte, besterik ez»

Lamiakoko eskolako Gurasoen Elkartek aurtén 50 urte betetzen dituela nabarmendu dute. Mende Erdiko ibilbidea ospatzeko ekitaldi bat antolatuko asmoa bazuten ere, itxierak aukerak erabat baldintzatu du egitasmo hori: hasieran, ospakizun gisa pentsatutakoa agur-ekitaldi bihurtzeko arriskua dago orain. Beraz, urteurren berezi batek harrotasuna baino gehiago kezka eta tristura piztu ditu.

tzean eragin soziala ere kontuan hartu behar ko luketela. Sindikatuko kideak gaineratu du ezin direla ikastetxe publikoetako irakasleen lanpostuak suntsitu, itunpeko ikastetxeakaz hitzarmenak sinatzen dituzten bitartean.

GERO ETA IKASLE GUTXIAGO. Eusko Jaurlaritzaren arabera, ikasle kopuruaren beherakada da itxiera horien arrazoi nagusia. Sailak «integratio-prozesu» gisa definitu duen egitasmo horren ondorioz, lau ikastetxe itxiko dituzte Bizkaian 2026-2027 ikasturtetik aurrera: Getxokoa, Leioakoa eta Bilboko bi. Larrañazubi eskolak, 3-12 urte arteko 64 ikasle ditu, Lamiakokoak 50 bat dituen bitartean.

Begoña Pedrosa Hezkuntza sailburuak adierazi duenez, 2026-2027 ikasturtean gauzatuko diren neurri horien xedea da «hezkuntza-proiektuak indartzea, sistemaren ekitatea hobetzea eta eskola-segregazioaren aurkako borrokan aurrera egitea». Sailburuak gaineratu du erabakia «pedagogikoa» ere badela, hiru edo bost ikasleko gelek ez baitute bermatzen «ikasleak modu egokian gizarteratzea edota baliabide guztiez gozatzea».

Lamiako HLHIko Guraso Elkartek ez du ukatu ikasle kopuruak behera egin duenik: «Bai, matrikulazioaren jaitsierak eragina izan du, noski, baina auzoko familien kon-

AINGARA
BORDATU ETA KANDELAK ZURE GUSTORA...

944 038 953 · Ibaiondo, 13 48930 Erromo · GETXO

Iñaki Bitxitegia

Montblanc, Longines eta TagHeuer agentzia ofiziala

Villamonte plaza 3
94 430 23 45

Algorta

Telletxe 1
94 460 27 41

Larrañazubi ikastetxeak 3 eta 12 urte arteko 64 ikasle ditu gaur-gaurkoz. HODEI TORRES

promiso falta ere badago». Izan ere, azaldu dute auzoan bizi diren familia askok beste ikastetxe batzuetan matrikulatu dituztela seme-alabak. Administrazioak beste ikastetxe bat hautatzeko aukera eman die familiei, baina garraio-zerbitzurik gabe. Horrek kezka eta ziurgabetasuna areagotu du, gurasoek eurek eraman beharko baitituzte haurrak eskolara, eta askok ez dute argi promesak beteko diren.

HAMAIIKA PROIEKTU KOLOKAN. Lamiako HLHI eskola hainbat proiektu pedagogikotan murgilduta dago; tartean, Maskarada Txiki ekimenean. Guraso elkartearen arabera,

«Txikitatik gaztelaniaz eskolatutako ume horiek hezkuntza-atzerapen larria eta krisi emozionalak jasan ditzakete ezagutzen ez duten hizkuntza batean eskolatzen badituzte»

LARRAÑAZUBI IKASTETXEA
IKASLEEN FAMILIAK

proiektu horien etorkizuna ere «arriskuan» dago, eta udalaren inplikazioa eskatu dute ekimenak bizirik mantentzeko.

GAZTELANIAZKO ZENTRO BAKARRA. Larrañazubi HLHIko gurasoek azpimarratu dute ikastetxearen kokapena eta eraikina «ingurune pribilegiatua» direla ikasleentzat: 5.000 metro koadroko jolastokia, naturan kokatuta eta metro-geltokitik hurbil. Era berean, defendatu dute A eredia ez dela mehatxu bat, euskara eta ingelesa ere lantzen dituztelako eta atzeritik datozen langile askorentzat aukera egokia delako. ◀

RPS 65/17

**ARANTZA
ETXEBARRIA**
Hortz-Klinika

Odontologia orokorra
Ortodontzia

Periodontzia
PADI

Bidebarri 27, behea eskuina · ALGORTA

944 307 696

GetxoGasol

Urteko 365 egunetan gaude zabalik

- Garbiketa gunea
- Denda eta okindegia
- GnG tailerra
- Solaguren Jatetxea

☎ 944 301 500

📍 Getxo eta Berango artean

GetxoGason Euskararekin bat!

Erandio Airearen kalitatea

Kutsadura kontrolatzeko neurriak eskatu dituzte

CSICeko Pirinioetako Ekologia Institututuko ikertzaileek egindako sei urteko ikerketa batek kezka piztu du Erandioko eta inguruko airearen kalitatearen inguruan.

Enrique Navarro eta Jorge Pey ikertzaileen arabera, herritarrek arnasten duten kutsadura-maila esanguratsua da, bereziki PM2.5 partikula finen eta metal astunen presentziagatik. Datuen arabera, hirigunean kutsadura-mailak gaur egun indarrean dauden urteko muga legalak gainditu dituzte, eta industria-eremuan, formalki araudiaren barruan egon arren, laster indarrean sartuko den araudi berriak ezarritako mugak bikoizten dituzte.

Ikertzaileek, halaber, metal astunen presentzia (nikela, kadmioa eta beruna, besteak beste) kezkarria dela nabarmendu dute, eta kutsadura horren zati bat industria-eremutik hirigunera hedatzen dela ohartarazi dute. Nahasketa horren epe luzeko ondorio guztiak oraindik guztiz zehaztu ez diren arren, osasunerako arrisku potentziala handia izan daitekeela diote, bereziki arnas aparatuko gaitasunei dagokienez. Hala ere, ikerketaren egileek argi utzi dute helburua ez dela alarmismoa sortzea, baizik eta prebentzioa sustatzea, eta herritarren eta tokiko elkarten parte-hartzearen garrantzia azpimarratu dute.

Erandioko Udalak airearen kalitatea txarra denik ukatu egin du. HODEI TORRES

Adituek neurri zehatz eta premiazkoak eskatu dituzte: kutsadura-iturrien kontrol zorrotzagoa, jarraipen-sistema sakonagoak, datuen gardentasun handiagoa eta osasun publiko babesteko politika eraginkorrak.

Testuinguru horretan, adituek neurri zorrotzagoak eskatu dituzte: kutsadura-iturrien kontrol handiagoa, jarraipen-sistema sakonagoak, datuen gardentasuna eta osasun publiko babesteko politika eraginkorrak.

UDALA BAIKORRAGOA DA. Erandioko Udalak balorazio baikorragoa egin eta datuak Europako araudiaren barruan daudela azpimarratu du. Erandio EAEko udalerririk kontrolatuenetako bat dela ere gogorarazi du, Eusko Jaurlaritzaren sareko bi neurketa-estazio finko baititu. Era berean, airearen kalitatea etengabe kontrolatzen dutela eta jarduteko protokolo argiak dituztela nabarmendu dute. Hala ere, txostena sakon aztertuko dutela iragarri dute. ◀

ERDI GUNEAN ZU

Eskatu bisita pertsonalizatua

SAN NIKOLAS
IKASTOLA

Ezagutu gure eraikin berria
Etarikigunerantz!

Leioa 2026rako dirulaguntzen plan berria

Leioak 2026rako dirulaguntza plana berritu du

Leioako Udalaren Osoko Bilkurak 2024-2027 Diru-laguntzen Plan Estrategikoa eguneratzea onartu du 2026ko ekitaldirako, oposizioa taldeen abstentzioa izan duten arren.

Planaren bidez, ia 3,2 milioi euro bideratuko dira udalerriko elkarteek eta erakundeek herritarrentzako eskaintzen dituzten zerbitzu zein jarduerak indartzera, baita bizilagunen ongizatea eta gizarte-babesa sustatzera ere, bereziki mendekotasun- edo kalteberatasun-egoeran dauden pertsonentzat.

Aurtengo dokumentuak bi berrikuntza nagusi jasotzen ditu. Batek, 80.000 euroko partida sortu da etxebizitza eskuragarriagoa sustatzeko, alokairu soziala bultzatzeko eta jabeei laguntzak emateko. Bestetik, 10.000 euroko laguntza bideratuko da Auzotaxi zerbitzu berrira, auzo urrunetako mugikortasuna hobetzeko.

GIZARTE-LAGUNTZAK, LEHENTASUN. Diru-partidarik handiena kalteberatasun-egoeran dauden kolektiboen-
tzako arretara bideratuko da; hau da, milioi bat euro baino gehiago, Gizarte Larrialdietarako Laguntzak, adinekoren arreta, mendekotasunari

lotutako baliabideak eta gizarteratze programak barne. Halaber, lan-
kideztza, migrazioa eta berdintasuna sustatzeko 383.809 euro aurreikusi dira.

ENPLEGUA, KIROLA, HEZKUNTZA ETA KULTURA. Tokiko enplegua eta en-
presa-garapena bultzatzeko 351.600 euro erabiliko dira, merkataritza dinamizatzeko ekimenak, ekintzai-
letza eta gazteen laneratzea barne. Kirolari eta kirol-klubei 445.334 euro bideratuko zaizkie, jarduera fisikoa eta ohitura osasungarriak sustatzeko.

Hezkuntza eta euskararen nor-
malizazioa indartzeko 212.250 euro aurreikusi dira, eta kultura eta jaie-
tarako 178.300 euro. Horrez gain, 286.000 euro bideratuko dira suteak itzaltzeko zerbitzurako. Azkenik, talde politikoentzako diru-izenda-
pena ere bere gain hartuko du Uda-
lak (86.640 euro) baita Soinu Atadi zein Euskararen Erakundea bezala-
ko udal-erakunde autonomoentzako transferentziak ere. ◀

Leioa Herritarren iritzia

Subflubiala Ez-ek parte- hartze prozesua eskatu du tunelarentzako

Guggenheim Urdaibai proiektuaren harira Bizkaiko Foru Aldundiak egin-
dako entzute prozesuak herritarren iritzia erabakietan izan dezakeen eragina agerian utzi duela nabarmendu du Subflubiala Ez plataformak, eta antzeko pro-
zesu bat eskatu du itsasadarren azpiko tunelaren proiektuaren inguruan.

Plataformaren ustez, ez da ohiko azpiegi-
tura bat, baizik eta datozen hamarkadetako Bizkaiko mugikortasun eredua baldintzatuko duen erabakia; horregatik, ezinbestekotzat jo dute ezker aldeko zein eskuinaldeko herrita-
rren iritzia jasoko duen parte-hartze prozesua abiatzea. «Urdaibain posible izan bada, zerga-
tik ez hemen?», galdetu dute.

Era berean, Subflubiala Ez-etik gogorara-
zi dute iaz Foru Aldundia eztabaida publiko batera gonbidatu zutela, eta ordutik ez dutela erantzunik jaso. Plataformak salatu du, gai-
nera, erakundeak eztabaida publikoari atea ixten dizkion bitartean, proiektuaren inguru-
ko informazio okerra zabaltzen ari dela.

Hori horrela, azpimarratu dute Urdaibain egindako entzute prozesuak erakutsi du herri-
tarren ekarpenek eragin zuzena izan dezake-
tela erakundeek erabakietan; izan ere, jaso-
tako iritziek Guggenheim Urdaibai proiektua bertan behera uztea baldintzatu dute. Aurre-
kari hori oinarri hartuta, itsasadarreko tunelaren inguruan ere antzeko prozesu parte-
hartzaile bat eskatu dute horren aurka daudenek. Gardentasuna, informazio zehatza eta herritarren iritzia kontuan hartzea ezin-
bestekotzat jo dute, Bizkaia-aren etorkizuneko mugikortasun eredua eztabaidan dagoen tes-
tinguru honetan. ◀

Bazatoz?

IKASTOLAK

betikoikastola.eus
Artatza auzoa, 84
LEIOA

BETIKO
IKASTOLA

Sopela Mozioa Udalean**Metroan komunak jartzeko eskatu dute Sopelako alderdiek**

Sopelako azken Osoko Bilkuran, EH Bil-du, Elkarrekin Sopela, PSE-EE eta SAA udal-taldeek mozio bateratu bat aurkeztu dute Metro Bilbaoko instalazioetan komun publikoak jartzeko bideragarritasun azterketa berri bat eska dadin. Ekimen honek Bizkaiko Foru Aldundiari, Garraio Partzuergoari eta Metro Bilbaori zuzendutako eskaera formala jasotzen du, 2017an egindako azken txostena zaharkituta geratu dela iritziz. Orduko hartan, zerbitzua instalatzea bideraezintzat jo zen kostu altuengatik —300.000 euro ingurukoa zen geltoki bakoitzeko— eta lurpeko estazioek dituzten zailtasun teknikoengatik, baina sinatzaileek uste dute egungo teknologiagaz eta ikuspegi estrategikoago bategaz irtenbideak egon daitezkeela.

Proposamen berriak ez du eskatzen geltoki guztietan komunak jartzea, baizik eta lau edo bost geltokitik behin eta lineen muturretan zerbitzuak gaitzea proposatu dute, teknikoki errazagoa den geltokietan eta bidaia luzeenak egiten dituzten erabiltzaileen beharrak asetzeko eta gastu orokorra murrizteko. Era berean, Barik txartelaren bidezko sarbide sistema berritzaileak aztertzea eskatzen da, erabiltzaileek zerbitzua erabili ahal izan dezaten bidaia zigortu gabe.

Alderdiek azpimarratu dutenez, 2017tik testuinguru soziala asko aldatu da eta gaur egun zerbitzu publiko irisgarriagoak lortzeko adostasun handiagoa dago. Erabiltzaileen %25 inguru 65 urtetik gorakoak direla eta talde hori hazten ari dela gogorarazi dute, baita arrazoi medikoengatik edo premia larrienegatik osasun-zerbitzuak beharrezkoak direla ere zerbitzuaren kalitatea bermatzeko.◀

Sopela 4ekin1 manifestazioa**Manifestazio jendetsua egin dute Sopelako auzipetuak babesteko**

Urtarrilaren 31n, ehunka lagun atera ziren Sopelako kaleetara auzipetuak izaten ari diren lau herritarrei elkartasuna adierazi eta euren absoluzioa eskatzeko.

© SOPELAKO 4Ekin1

Sopelako 4ekin 1 herri antolakundeak deituta, manifestazioa egin zuten urtarrilaren 31n. Ehunka herritarrek babestu zuten auzipetuak izaten ari direnen aldeko mobilizazioa, eta euren absoluzioa exijitu zuten.

Lau sopoloztarrei joko-areto baten aurkako protestetan parte hartzea egotzi diete. Aretoaren jabeak jarritako salaketaren ondorioz, bakoitzari zortzi urteko espetxe zigorra eta 112.400 euroko isuna eskatzen diete. Plataformak nabar-

mendu duenez, auzia bi bider artxibatu ostean, eta Fiskaltzak akusazio gisa erretiratu ondoren, irekita jarraitzen du, eta, gaur egun, akusazio partikularren ekimenez soilik mantentzen bizirik da.

4ekin1 plataformaren ustez, salaketa «inolako probarik gabe» egin zen, herritarrek «beldurtzeko eta desmobilizatzeko» asmo baka-rragaz. Taldearen hitzetan, kasu honek «funtzio eredugarria» bete gura du, mundu bidezkoago baten alde mugitzen den ororen artean beldurra ereiteko. ◀

IKASTOLAK

ander deuna
IKASTOLA

ESKANEATU
QR KODEA
ETA BETE
GAJDETEGIA

1-18 urte bitarteko
hezkuntza eskaintza

Matrikulatu gurean

Matrikulazio epea otsailaren 2tik 13ra | info@anderdeuna.eus | 94 676 02 66

anderdeuna.eus

Plentzia Itsas estazioaren etorkizuna

«Plentziako Itsas Estazioa funtsezkoa eta estrategikoa da»

Espainiako Trantsizio Ekologikorako Ministerioak ez du Plentziako Itsas Estazioaren (PiE) emakida berritu, eraikinak paisaia oztopatzen duela argudiatuta.

Madrilen arabera, zentroa kostaldetik urrunago dagoen beste kokaleku batera lekualdatu beharko litzateke paisaian duen eraginagatik, itsasertzaren dinamika naturala oztopatzen duelako eta klima-aldaketaren eta uholde-arriskua ekiditeko. Komunikabide bazeuk ohartarazi dutenez, erabaki horrek EHUK kudeatutako zentroaren eraispena ekar lezake, baimena 2022an iraungi baitzen.

Horren aurrean, Plentziako Udalak eta PiEko zuzendaritzak, gogor erantzun dute alegazioen bidez. Azpimarratu dutenez, zentroa «funtsezkoa eta estrategikoa» da Euskal Herri osoarentzat, eta itsasoaren ondoan egotea ezinbestekoa da ikerketa zientifikorako, itsasok ura kantitate handietan behar baitute. Gainera, gogoratu dute zentroa 1923ko erietxe bat dela, ondare-balio handikoa eta herriaren memoria kolektiboaren parte.

Halaber, Udalak «ziurtasun osoa» azaldu du baimena luzatuko duela, eta ziurtatu du azken eraba-

kia Eusko Jaurlaritzaren esku dagoela, kostaldean eskumena bere gain hartu berri baitu. Tokiko agintarien ustez, PiEa eraistea behatoki astronomiko bat botatzea bezalako litzateke: «Ikuspegia zertxobait garbituko litzateke, baina etorkizuna ulertzeko beharrezkoak diren ezagutza eta tresnak suntsituko lirateke».

2012az geroztik martxan dagoen zentroak ikerketa zientifikoa, unibertsitate-mailako prestakuntza eta ingurumen-dibulgazioa garatzen ditu, guztiak ere diru publikoagaz finantzatuta. Ohartarazi dute PiEa desagertzeak enplegu kualifikatua galtzea eta nazioarteko masterrak bertan behera uztea ekarriko lukeela, besteak beste.

Gainera, ondorioak ez lirateke esparru akademikora mugatuko, izan ere, PiEa funtsezko pieza da Uribe Kostako ekonomia urdina bultzatzeko estrategian eta Arpillao ingurua berronertzeko planetan, erabilera zientifiko, hezitzaile eta ingurumenekoen bidez biziberritu gura den eremu batean. ◀

Gorliz Errepideen zaharberritzea

Udalak 14 errepide berrituko ditu segurtasuna hobetzeko

Gorlizko Udalak herriko bide-sarea berritzeko iragarri 2026 urterako, eta guztira 619.213 euro bideratuko ditu udalerriko 14 puntutan asfaltatze-lanak eta bide-segurtasuna hobetzeko. Lanak Firms Alaveses S.A. enpresari esleitu dizkio, eta datozen hilabeteetan gauzatuko dira herriguneko zein auzotako mugikortasun-baldintzak nabarmen hobetzeko helburuagaz.

Inbertsio garrantzitsu honen bidez, udalerriko hainbat kaleren egoera kaxkarra konpondu gura du Udalak, bai hirigunean, bai inguruko eremuetan. Besteak beste, Fano Bidea, Itsasbide, Krutzeta, Mungiabidea, Artebiondo eta Urezarantzabidea kaleetan arituko dira makinak datozen hilabeteetan. ◀

Plentzia Zubiko lanak

Geltoki Zubiko mantentze-lanak amaitu dituzte

Azpiegituraren mantentze-lan sakoan egin dituztela adierazi du Udalak. Egituraren egoera kaskarrean zela eta, esku-hartze horregaz segurtasuna bermatu gura izan dute. Lanen artean, pirulia izeneko egitura kendu dute, daborduko ez baita hornidura-sarerako beharrezkoa eta panel zein argiteria berriak instalatu dituzte, zubiaren itxura hobetzeko.

Oraindik proiektua ez dago erabat amaituta, goiko aldea eta hesiak saneatu eta margotzea falta baita. ◀

**EUSKAL
ESKOLA
PUBLIKOA**

**EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO**
HEZKUNTZA SAILA
DEPARTAMENTO DE EDUCACIÓN

**Kalitatezko
Hezkuntza**

euskadi.eus/hezkuntza

AURREMATRIKULA Otsailaren 2tik 13ra

Urduliz Elkartasun Eguna**Ehunka lagun batu dira Berangoko auzipetuei elkartasuna adierazteko**

Urtarrilaren 24an, Berangoko Auzipetuekiko Elkartasun Eguna ospatu zuten Urdulizen, 2022an Ibai Aginaga preso ohiaren harreraren parte hartzearen auzipetutako 16 lagunei babesa emateko.

Egun osoko egitarauak ehunka pertsona bildu zituen, «terrorismoaren gorazarrea» leporatuta guztira 36 urteko espetxe zigorra eta 76.000 euroko isunak eskatzen dizkieten herritarren aurkako prozesua salatzeke eta elkartasuna adierazteko. ◀

Urduliz Etxebizitza Ekinza Plana**Etxebizitzaren prezioei aurre egiteko plana onartu du Udalak**

Urdulizko Udalak Etxebizitzarako Ekinza Plana onartu du, udalerrria eremu tentsionatu izendatzeko bidean urrats garrantzitsua emanez. Erabakiak alokairua sustatzearen aldeko apustua egiten du, babes publikoko etxebizitza gehiago bultzatuz eta Eusko Jaurlaritzari lurzatiak lagatzeko aukera aztertuz, etxebizitza sozialak eraiki daitezkeen. Era berean, etxebizitza hutsen egoera aztertzea aurreikusten du, etorkizunean neurri fiskalak edo kanon bat ezartzeko aukera baloratzeko.

Etxebizitza hutsen gaineko OHZren errekargua handitzea ere proposatu dute, etxebizitza horiek merkatura ateratzea sustatzeko. Halaber, erabilera turistikoko etxebizitzak jarrapena egingo da, beharrezkoa izanez gero horiek arautzeko neurriak hartu ahal izateko.

Urduliz eremu tentsionatu izendatzekotan, neurri bereziak gutxienez hiru urtez egongo lirateke indarrean. Horrek aukera emango luke alokairuen igoerak mugatzeko eta prezioen kontrol handiagoa ezartzeko. ◀

Berango Lantzarteko aparkalekua**Lantzarte Bizirikek auzitara eraman du Berangoko Udala**

Berangoko Lantzarte auzoko aparkalekuaren obren gatazka ez da baretu, auzotarren elkarteak proiektua auzitara eramatea erabaki baitu, Udalaren jarreragaz talka eginez.

Epaitegietara jo aurretik administrazio-bide guztiak agortu zituzten. HODEI TORRES

Lantzarte Bizirik Auzo Elkar- teak auzi-errekurtsioa aurkeztu du Berangoko Lantzarte izeneko berdegunean egindako aparkalekuko obren aurka, proiektuak Hiri Antolamendurako Plan Orokorra (HAPO) urratzen duela eta gardentasunik gabe bideratu dela salatuta. Elkar-tearen arabera, Udala inposizioz aritu da, auzotarren ekarpenak kontuan hartu gabe eta benetako parte-hartze prozesurik sustatu gabe.

Epaitegietara jo aurretik, elkar-teak administrazio-bide guztiak agortu zituela azaldu du. Salatu dutenez, obrak auzotarren kezkek alde batera utzita hasi zituzten, eta horrek beren auzoari eragiten dieten erabakietan parte hartzeko eskubidea urratzen duela diote.

Horrez gain, Lantzarte Bizirikek zalantzan jarri du aparkalekuaren benetako premia; izan ere, azpiegituraren okupazioa % 30 ingurukoa da egun osoan zehar. Gogorarazi

dute, gainera, tamaina txikiagoko eta inpaktu apalagoko alternatibak proposatu zituztela; Udaleko teknikariek teknikoki bideragarriak zirela onartu arren, ez omen ziren kontuan hartu. Haien iritziz, kasu hau ez da isolatua, baizik eta instituzioen jardunbide sistematiko baten adierazle.

PROIEKTUAREN DEFENTSA. Berangoko Udalak, bestalde, defendatu du proiektua indarrean dagoen araudiaren arabera gauzatu dela eta eztabaidaren muina ez dagoela legezkotasunean, baizik eta obren emaitzek sortutako desadostasunean. Tokiko gobernuaren arabera, aparkalekuaren helburua Berango osoko aparkaleku-arazoari irtenbide zabalagoa ematea da, eta, oraingoz, ez dute auzi-prozeduraren hasierari buruzko jakinarazpen ofizialik jaso. Halaber, administrazio-prozedura behar bezala bete dela nabarmendu dute. ◀

Lemoiz Prozesu parte-hartzailea

Lemoizko eraikinetako amiantoa ikertuko dute

Lemoizko Udala herriko eraikinetan amiantoa ote dagoen aztertzen ari da. Amiantec 3000 enpresa esleipenduna arduratuko da landa-lanak egiteaz, udalerriko inbentarioa osatzeko eta gaurkotzeko asmoz. Ekimen hau 7/2022 Legea (hondakin eta lurzoru kutsatuei buruzkoa) betetzeko jarri da martxan, helburu nagusia herrian dagoen amiantoaren kokapen erreala ezagutzea izanik.

Azterketa hauek eraikinen kanpoaldetik egingo diren ikuskapen bisualetara mugatuko dira. Udalak argitu duenez, teknikariek ez dute inolaz ere etxe edo lokaletara sartu beharko, ez dute dokumentaziorik eskatuko eta ez dute elementuen gainean inolako esku-hartzerik egingo. Bide publikotik ikus daitezkeen fi-

© LEMOIZKO UDALA

brozementuzko elementuak soilik identifikatuko dituzte, hala nola tei-latuak, estalkiak, hoditeriak, tximi-niak edo fatxadetako estaldurak.

Inbentario honi esker, osasun pu-blikoaren babesa indartu eta inguru-men-segurtasuna bermatu nahi da, indarrean dagoen araudia betetzea-rekin batera. Udalak herritarren lan-kidetza eta ulermena eskertu ditu, prebentziorako funtsezkoa den lan hau aurrera eraman ahal izateko. ◀

Barrika Autozaintza

Aromaterapia tailerrak egingo dituzte ongizatea sustatzeko

Barrikako Udalak doako hiru aromate-rapia tailer antolatuko ditu otsailerako eta martxorako, herritarren autozain-tza fisiko zein emozionala indartzeko helburuagaz. Janire Portuondo Osasun Publi-koko doktore eta aromaterapeuta ziurtatuak gidatuko ditu saioak, olio esentzialek burmui-nean duten fisiologia eta onura terapeutikoak sakonago ezagutzeko aukera emanez.

Lehenengo tailerra, otsailaren 10ean izan-go da (17:00-19:00) Barrikako Erretiratuen Etxean, eta 65 urtetik gorako pertsonen zu-zenduta egongo da. Bigarren saioa, *Emaku-meen osasun hormonal integratiboa*, otsaila-ren 27an (17:00-19:00) egingo da Udaletxe-ko Osoko Bilkura Aretoan. Azken saioa, mar-txoaren 6an (17:00-19:00) izango da, *Loa eta atsedena* gaitzat hartuta.

Izena emateko udal liburutegira jo daiteke, 946775163 telefonora deitu edo liburutegia@barrika.eus helbidera idatzi. ◀

MUSIKA | DANTZA | MURGILTZE-ESPERIENTZIA | LITERATURA | BERTSOLARITZA
BERBALDIK | PERFORMANCE | ZINEMA | ARTEA | MENDI IBILBIDEA

**BAGA, BIGA,
HIGA, MAURIZIA!**

LOR<LDIA FESTIBALA

MARTXOAK

9-28

12. EDIZIOA | BILBO | 2026

ZATOZ ESPERIENTZIA BAKARRAK BIZITZERA!

PROGRAMAZIO
OSOA ETA
SARRERAK

Babesleak:

Ekolizleak:

UK FOTO 2025

Hemen duzue UK FOTOko argazkilarien 2025eko argazki onenen galeria, elkarteko kideek aukeratuak eta bozkatuak beren barne ligaren barruan. Ikus dezakezuenetz, kalitate handiko irudiak dira, askotarikoak, bazkideen lan onaren eta argazkilaritzarekiko gustuaren isla.

TESTUA: HODEI TORRES ►

MARI CRUZ DIAZ: MAHASTIEN ARTEAN

ROSA COBANERA: BELAUSTEGI

MIGUEL GARRIDO: FLAMENKOAK

ALBERTO NAVEA: GELA ILUNA

LUIS LABEAGA: **GRANADA ETA LIBURUAK**

ALFONSO PASCUAL: **BIZKAIKO SOROSLEAK**

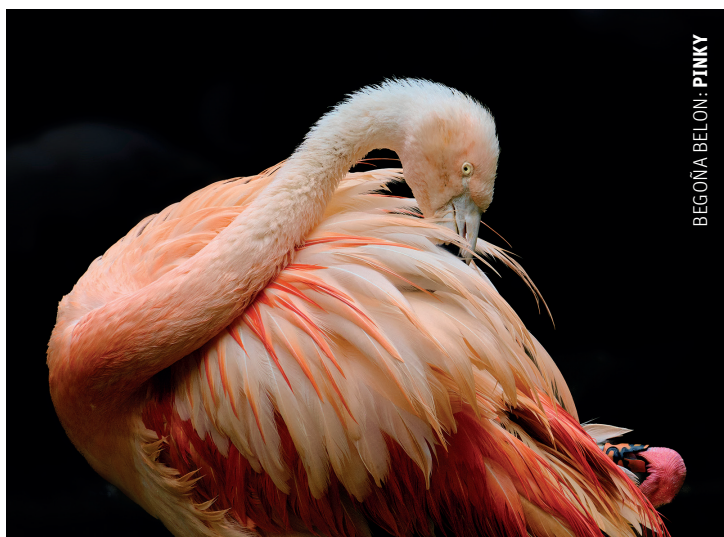
ANGEL MARIA CEREZO: **HUTSALA**

BORJA YUSTE: **LUX ET UMBRA**

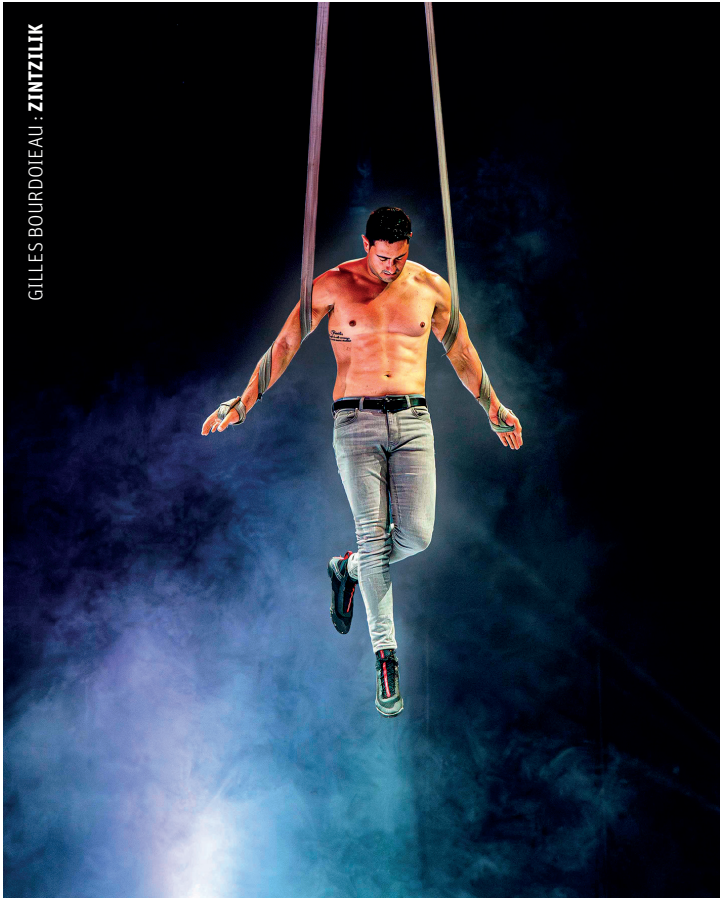

JAIME GOMEZ: **PETRONOR**

BEGONIA BELON: **PINKY**

GILLES BOURDOIEAU : ZINTZILIK

PEDRO ZAFRA: EKAITZA GETXOKO KIROL-PORTUAN

PAUL RIOS: GEOMETRIA HERDOILDUA

FERNANDO SALCEDO: FRIAS

ROSA MARI AZKORRA: LEHOT-ARRAINA, URPEAN

JUAN LUIS OLAETA: ARGIA

ELISENDA VALLEJO: **THE BUND**

ANTXON ALVAREZ: **DENBORALEA**

SANTI VILLANUEVA: **ILUNTZEA BARRIKAN**

IÑAKI DIEZ: **UNIBERTSO BAT NIRE BESOETAN**

RICARDO VAZQUEZ: **EKAITZ HARRITSUA**

Gaur egun, elkarteak 80 bat kide aktibo ditu, eta handitzen doa pixkanaka. Tailerrak, lehiaketak eta bestelakoak antolatzeaz gain, aurtten beste urrats bat emango dute argazkigintza kimikoko laborategi baten inaugurazioagaz. UK FOTOk argazkigintza bultzatzeagaz batera, komunitatea ere egiten du Sopelan.

TXEMA CAMARA: **ONTZIRALEKUA**

JOSE MANUEL RAMIREZ: **UNEA**

Carlos Garbisu eta Itziar Alkorta Zientzialariak

«Planeta hau mikroorganismoek gobernatzen dute»

Itziar Alkorta eta Carlos Garbisu Gorlizen bizi den bikotea munduko zientzialaririk eragin handienak Stanforderako zerrendan sartu dira. Alkorta EHuko katedraduna eta EHuko Ikerketa Zerbitzu Orokorreko zuzendaria da, Garbisu, berriz, NEIKEReko zuzendari zientifikoa eta lurzoruaaren ekologian aitzindaria. Gizakiarentzat mehatxu larria izan daitezkeen antibiotikoekiko erresistentziak ikertzen dituzte beraiek.

TESTUAK: ANDER ZARRAGA • ARGAZKIAK: HODEI TORRES ►

Biak azaldu zarete munduan eragin handiena duten zientzialariak batzen dituen Stanford rankingean; zu Carlos, gainera, hasieratik azaldu zara, zazpi alditan. Zer eragiten dizue horrek? CARLOS GARBISU: Egia esan garrantzitsuena ez da rankinga bera, atzetik dagoen lana baizik. Zientziak hainbat eta hainbat ordu eskatzen ditu, frustrazioa eta ezegonkortasuna ere. Lehen lan finkoa 37 urterekin lortu nuen, 14 edo 15 urtez bekaduna izan ostean. Halaber, 30 urte baino gehiago daramatzat lurrean dauden bakteriak nola funtzionatzuten duten ulertu ahalegindu nahian, eta, oraindik, jakin beharrekoaren % 1 baino ez dakit; oraindik mendeak falta zaizkigu horiek benetan ezagutu ahal izateko. Horrelako aintzatespenak ondo daude, baina gauza sinbolikoa dira; mundu hobe bat lortzen laguntzeko egiten dugun lana da benetan garrantzitsua.

ITZIAR ALKORTA: Doktoretza ondokoa egin ondoren, TRWB izeneko bakterioen arteko erresistentzia-geneen transferentzian inplikaturako proteina aztertzen hasi nintzen. Hasieran, jakin-minagatik egin nuen, baina laster ulertu nuen osasun-arazo global baten aurrean geundela. Urtero milioika pertsona hiltzen dira antibiotikoekiko erresistentzietatik, eta ikusi genuen ez dela gai kliniko bat bakarrik: abeltzaintzak, nekazaritzak eta ingurumen-kutsadurak ere eragina dute arazo horretan. Hortik sortu zen One Health ikus-

Bakterioen erresistentzia

«Bakterioek 3800 milioi urte daramatzate hemen. Lehen bizimoduak dira. Homo sapiensek 200.000 edo 300.000 urte daramatzate. Mundua menderatzen dute, mundua mikroa delako. Ni mikrobio-ekologoa naiz. Planeta honek mikroskopikoak diren organismoengatik funtzionatzen du. Gero eta bakterio gehiagok jasaten dituzte antibiotikoak, eta horiek dira haien aurka borrokatzeko gure tresnarik handiena»

pegia, gizakien, animalien eta ingurunearen osasuna erabat elkarlotuta daudela ulertzen duen zientzia egiteko modua, hain zuzen.

One Health osasunaren ikuspegi holistiko batetik abiatzen dela laburbildu daiteke berraz, baina zer dago horren atzean? C.G.: One Health-ek esan nahi du gizakien, animalien eta ingurumenaren osasuna dena elkarlotuta dagoela. Adibidez, ematen diren antibiotikoen % 70 baino gehiago abereei ematen zaizkie, horiekin tratatutako behi baten simaurra baratzean erabiltzen badugu, agian erresistentzia bereganatu duen bakterio bat ortuan dagoen letxuga batera iritsi daiteke. Guk hori jaten dugunean, bakterio horien geneak gure gorputzeko beste batzuetara eraman ditzakegu. Dena interkonektatuta dago.

I.A.: Erresistentzien arazoa ez da klinikoa bakarrik, nekazaritzan, abeltzaintzan, ingurumenean... denari eragiten dio, horrenbestez, funtsezkoa da gaia fronte guztietatik jorratzea. Horregatik, nire ikerketa-ildoak bakterioen artean geneak igarotzea ahalbidetzen duen proteina hori ikertzen du.

Izugarrizko arazo baten aurrean gaude orduan; larritu beharko ginateke? C.G.: Bakterioek 3.800 milioi urte daramatzate hemen eta lehen bizidunak izan ziren. *Homo sapiensek* 200.000 edo 300.000 urte daramatzagu bakarrik. Bak-

terioek mundua menderatzen dute, mundua mikroa delako. Larruazalean, hesteetan, inguruan... alde guztietan ditugun bakterioz inguratuta gaude, eta gehienek ez digute inolako kalterik egiten, baina gertatu daiteke lehen aipatutako letxuga hori jatea. Beraz, lurreko bakterio horiek zuri kalterik egin ez arren, hesteetan duzun bakterio batera pasatzen badira patogeno potentzialetan bilakatu daitezke, eta antibiotikoei erresistentzia izatea ekar dezakete.

I.A.: Hor elkartzen dira, hain zuzen ere, Carlosen eta nire ikerketa-ildoak. Carlos ekologo mikrobiotarra da eta ikuspuntu horretatik betaurrekoak oso zabalak ditu, batez ere, bakterioen ekosistema batean milaka bakterio desberdin daudelako. Aldiz, nik erloju horren pieza batek nola funtzionatzen duen ikertzen dut. Beste ikerketa-talde batzuekin batera, JRL (Ikerketa Laborategia Bateratua) sarea sortu genuen antibiotikoekiko erresistentzia duten ingurumeneko bakterioak ikertzeko. Horretan, hainbat zentrotako kimika analitiko-taldeak, biokimikako taldeak edo bakterio-ekologiako taldeak daude, besteak beste.

Horrelako ikerketak gizarteratzea arazo bat da zuentzat? I.A.: Gaur egun inork ez gaitu ezagutzen. Inork ez gaitu kontuan hartzen eragin-elementu gisa. Mundu guztiak daki ahuakatea txiarekin gosaltzea zoragarria dela, baina inork ez du jarraitzen zientzialariok esaten duguna. Duela 10 urte, zientzia-dibulgazioa egiten genuen zientzialariak txarrak ginelako egiten genuela esaten. Orain, gauzak aldatzen hasi dira, baina ezjakintasun handia dago oraindik.

C.G.: Niretzat dibulгатzea zientzialarion betebeharrak deontologikoa da. Ikerketak diru publikoarekin ordaintzen dira, eta gizarteak eskubidea du diru horrekin zer egiten dugun jakiteko. Inork ezin du hobeto azaldu, ikerketa bera egiten duenak baino. Gaur egun, hain hedatuta dauden uste negazionistak: klima-aldaketa ezeztatzea, txertoen aurkako jarre-rak edo terraplanismoa, adibidez, gure erantzukizuna ere dira, zientzialari moduan ez garelako nahikoa komunikatu gizartearekin. Hainbeste gezur eta desinformazioarekin bonbardatzen gaituzte, hutsala jaun eta jabe dela. Gainera, gure lana transmititzeko bideoak ere murriztu dizkigute: lehen, 5 minutuko bideoak egiten genituen, orain, hori oso luzea da, zerbait ikusi nahi baduzu, horrek ere mikroa izan behar du, bi minutu asko jota.

Horren arrazoietakoa bat zientzialariak bizi duen prekarietatea da, ezta? I.A.: Bai, noski. Pentsa, nire lehen alaba jaio zenean, orain-

«Doktoretza ondokoa egin ondoren, TRWB izeneko bakterioen arteko erresistentzia-geneen transferentzia inplikaturako proteina aztertzen hasi nintzen»

«Zientzialari gisa, gure ezagutza gizarteari itzultzea da gure betebeharra, pertsonak irizpide frogatuekin erabaki informatuak har ditzaten. Erabakiak hartzeko gai den gizarte kritiko, indartsu eta prestatu bat behar dugu»

«Nire lehen alaba jaio zenean, oraindik bekaduna nintzen. Une horretan ez nuen amatasun-baja hartzeko eskubiderik ere. Baldintzak oso txarrak ziren. Orain, zerbait hobetu badira ere, oso gogorra izaten jarraitzen du»

ITZIAR ALKORTA
EHUKO BIOKIMIKA
DEPARTAMENTUKO
KATEDRADUNA ETA BIOKIMIKA
ETA BIOLOGIA MOLEKULARREKO
DEPARTAMENTUKO IRAKASLEA

dik bekaduna nintzen. Une horretan ez nuen amatasun-baja hartzeko eskubiderik ere. Baldintzak oso txarrak ziren. Orain, zerbait hobetu badira ere, oso gogorra izaten jarraitzen du.

C. G.: Nik 35 urte bete arte ez nuen kotizatu. Laster erretiroa hartuko dut eta zazpi edo zortzi urte falta zaizkit pentsioa kobratzeko. Biok egin genuen doktoretza hemen, EHUn, eta AEBtara joan ginen, baina ordura arte dena bekak ziren. Oso gogorra da.

Zer da zuentzako zientzia egitea? C.G.: Mundua oso konplexua da. Zalantza asko daude. Eta urteekin, ditugun mugez jabetzen zoaz. Sokratesek dioena egia da: «ezer ez dakidala besterik ez dakit». Hasten zarenean Sancho Bravo zara: «nik konponduko dut arazo hau». Gero, bizitzak Sancho Fuerte bihurtzen zaitu, proteina bat edo bakterio batzuk ulertu nahian frustrazioa jasaten ikasten duzulako, baina ikerkuntzan 25 urte daramatzazunean, Sancho Panza bilakatzen zara uste zenuena baino askoz gutxiago dakizula konturatzen zarelako, kar-kar! Horregatik askotan diot zientzialari baten lehen ezaugarria ez dela adimentsua izatea edo lan asko egiteko gaitasuna izatea, frustrazioarekiko tolerantzia baizik.

Alkorta eta Garbisu zientzialari gorliztarrak munduko zientzialari eraginkorren artean sailkatu dituzte.

I.A.: Eta zientzialari gisa, ikertzen duguna eta gure ezagutza gizarteari itzultzea da gure betebeharra. Izan, ere, Erabakiak hartzeko gai den gizarte kritiko, indartsu eta prestatu bat behar dugu.

Nola bizi duzue zientzialariak eta bikote izatea? C.G.: Egia da Itziar bezalako bikote bat duzunean, gozamen delako. Bestearekin zientziari buruz hitz egin dezakezu, etxean lanean kide bat izatea bezalako baita, zure bikoteak badaki *paper*-ak edo artikulatuak idatzi behar dituzula edo azterketak zuzendu eta hitzaldiak eman, berak ere hori bera egin behar duelako. Beti daukagu egiteko lan asko, baita aste-akabuetan ere. Egia da hori ere okerre-na ere izan daitekeela, lanaren menpeko dinamiketan sartu gaitezkeelako. Hala ere, nire ustez garrantzitsuena da elkar ulertzen garela eta horrek batzen gaituela.

I.A.: Oso lagungarria da bai. Zure lana ulertzen duen norbait hurbil izateak asko laguntzen du, larunbat batean zergatik lan egiten duzun edo frustrazio hori kudeatzen laguntzen dizun norbait izatea oso onuragarria da. Jakin-mina ere partekatzen dugu, hori ez duzu edonon aurkitzen. ◀

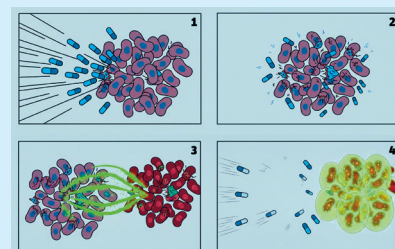
«Dibulgatzea zientzialarion betebeharrak deontologikoa da. Ikerketa diru publikoarekin ordaintzen da, eta gizarteak eskubidea du horrekin zer egiten dugun jakiteko»

«35 urte bete arte ez nuen kotizatu. Laster erretiroa hartuko dut eta zazpi edo zortzi urte falta zaizkit pentsioa kobratzeko»

«Gaur egun hain hedatuta dauden uste negazionistak: klima-aldaketa ezeztatzea, txertoen aurkako jarrerak edo terra-planismoa, adibidez, gure erantzukizuna ere dira, zientzialari moduan ez garelako nahikoa komunikatu gizartearekin.»

CARLOS GARBISU
NEIKER-TECNALIAKO BALIABIDE
NATURALAK KONTSERBATZEKO
DEPARTAMENTU BURUA

Bakterioen erresistentzia, mehatxu globala

Antibiotikoen erresistentzia munduko osasun publikorako mehatxu handienetakoa batean bilakatu da. Bakterio multierresistenteek eragindako infekzioek milaka heriotza eragiten dituzte urtero eta osasun-kostu handia eragiten dute, orain arte, eraginkorrak ziren tratamenduek eraginkortasuna galtzen dutelako.

Eraginik nabarmenena ospitaleetan eta osasun-zentroetan gertatzen bada ere, arazoaren jatorria ingurumenean ere dagoela ohartarazi dute Carlos Garbisu eta Itziar Alkorta zientzialariek. Abeltzaintzan antibiotikoak masiboki erabiltzeak areagotu egin du botika horien presentzia ingurumenean, baita bakterio eta geneen erresistentzia ere. Gainera, elementu genetiko mugikorrek mikroorganismoen arteko erresistentziaren hedapena errazten dute. Sortzen ari diren kutsatzaile horiek ekosistemak aldatzeaz gain, ura, elikagaiak edo ingurumen-kontaktua baliatzen dituzte gizakiarentzat esposizio-bideak zabaltzeko.

Nazioarteko erakundeek ohartarazi dute inguruan antibiotikoak askatzea mehatxu hori bizkortzen ari dela, eta hori lehentasun globala dela.

Antibiotikoen erresistentzia geldiarazteko, gizakien, animalien eta ingurumenaren osasuna integratuko duen erantzun bateratu bat behar dela adierazi dute Gorlizen bizi diren zientzialari biek, baita eremu klinikotik haratago joango dena arazoari errotik heltzeko. ◀

Otsaila

Barrika

Otsailak 10, martitzena

Inauteriak

12:00 | Elexalden

Azoka, maskara-tailerra, torrada-tailerra...

Irailak 17, martitzena

Torrada txapelketa

18:00 | Ander Deuna aretoan

Izen-ematea eta oinarriak liburutegian edo barrika.eus webgunean.

Irailak 27, barikua

Hitzaldia: Emakumeen hormona-osasuna

17:00 | Udalbatza gelan

Berango

Otsailak 13 eta 14

Inauteriak

Frontoian

13an Golden Fiore taldeak Tina Turnerren abestiak eskainiko ditu, eta, 14an, kuadrillen jaitsiera egingo dute Berangoetatik frontoira.

Otsailak 21, barikua

Antzerkia: Arizona

19:00 | Berango Antzokian

Erandio

Otsailak 6 eta 7

Gure! jaialdia

Altzagan

Tartangako ikasleek antolatutako jaialdia.

Otsailak 13, 14 eta 15

Inauteriak

Altzagan, Erandiogoikoan eta Astrabudun egingo dituzte ospakizunak, tartean, *Dantzori Gure Aratusteak* ikuskizun ederra..

Otsailak 28, zapatua

Musika: Olatz Salvador

20:00 | Merkatu zaharrean

Getxo

Otsailak 6, barikua

Antzerkia: AA Aita

20:00 | Muxikebarrin

Jon Plazaolak aitatasunari buruz hitz egingo du, ikuspuntu berezi batetik.

Otsailak 7, zapatua

Antzerkia: Kaka

20:00 | Muxikebarrin

Korrika Kulturalaren barruko antzezlan.

Otsailak 8, domeka

Magia mundiala

18:00 | Muxikebarrin

Mundu errealeko arauak ez dute funtzionatzen hemen.

Otsailak 28, zapatua

Antzerkia: Nor naizen baneki

20:00 | Muxikebarrin

Nor naizen baneki... Zuk badakizu? Jakin nahi zenuke? Bada jakin ondoren damutu denik?

Otsailaren 20tik 22ra

Algortako inauteriak

Erdi Aroa izango da aurtengo gaia.

Gorliz

Otsailak 10, martitzena

Hitzaldia: Altxa Burua Gorliz

18:30 | Gorlizko udaletxean

Pantailen gehiegizko erabilera saihesteko saioa.

Otsailak 13, barikua

Ipuin kontalaria: Sorgina Txirulina

17:30 | Goñi portalean

Lau urte baino gehiago duten umeentzako.

Otsailak 14 eta 15

Gorlizko Inauteriak

Aurtengo inauterietako gaia arrosa kolorea izango da eta ospakizunak egun bi iraungo dute.

Leioa

Otsailak 14 eta 17

Leioako inauteriak

20:30 | Kultur Leioan

Txiki zein nagusientzako moduko programa izango dute Leioan ederto pasatzeko.

Otsailak 20, barikua

Antzerkia: Trajea

20:30 | Kultur Leioan

Joseba Apaolaza eta Asier Hormaza aktoreakaz.

Otsailak 21 eta 22, zapatua eta domeka

Zinea: Oilaskoerbi eta marmotaren sekretua

17:30 | Kultur Leioan

Publiko ororentzat egina, sarrerak 4 euro balio du.

Lemoiz

Otsailak 7, zapatua

Antzerkia: Amagoia itsas biologia

17:30 | Urizarko Kultur Gelan

Otsailak 15, domeka

Inauteriak Lemoizen

Barikuan disko-festa egingo dute Armintzako frontoian eta zapatuan inauterietako tailerra Urizarreko kultur gelan.

Plentzia

Otsailak 14, zapatua

Erakusketa: Plentziatik Mundura

Plasentia de Butron museoan

Izen-ematea Turismo bulegoan izango da (688 667 494)

Otsailak 21, zapatua

Plentziako XVII. Inauteri Tematikoak

Aurtengo gaia kapadun moztarroak da.

Otsailak 27, barikua

Antzerkia: Ring

18:30 | Goñi Portalen

Helduentzako antzerkia.

Sopela

Otsailak 8, domeka

Umeentzako zinema: Alai familian

18:00 | Kurtzio Kultur Etxean

Alairen familia ez da bere lagunena bezalakoa eta horrek desberdin sentiarazten du.

Otsailak 13, 14 eta 15

Sopelako inauteriak

17:00 | Urgitxietako plazan

Umorezko ikuskizuna, azoka eta moztorro lehiaketak egingo dituzte Sopelan.

Otsailak 17, martitzena

Antzerkia: Goazen 12.0

18:00 | Urko kiroldegian

Umeentzako ikuskizuna euskaraz.

Urduliz

Otsailak 8, domeka

IV. Putxera Txapelketa

Marutze Frontoian

Sua, lapikoak, usain goxoa eta giro ederra.

Otsailak 18, eguaztena

Hitzaldia: Etxebizitzaren egoera Urdulizen

18:30 | Urdulizko kultur etxean

Otsailak 20, barikua

Urdulizko historiako bideoak

18:30 | Urdulizko kultur etxean

OTSAILAK 6

Auditorium // 20:30 // 10 €

CALLA Y COME

La Cocina (Euskadi)

OTSAILAK 13

Auditorium // 20:30 // 10 €

EL LENGUAJE DE LAS FLORES

La Mapatxa Teatro (Euskadi)

OTSAILAK 20

Auditorium // 20:30 // 10 €

EL TRAJE

Txalo Producciones (Euskadi)

OTSAILAK 27

Auditorium // 20:30 // 10 €

UNA MADRE DE PELÍCULA

Pentación Espectáculos (Madrid)

OTSAILAK 28

Auditorium // 19:00 // 10 €

ERIC DEVALLO OROITUZ

Hamaikasax Ensemble (Euskadi)

Leioa
KULTURA

Bizkaia
foru aldundia
diputación foral

S4RE4
EUSKADIKO
ANIZKOI SAREA
RED VASCA
DE TEATROS

Karakolen domeinuan

IÑAKI LARRETXI GALLASTEGI • LUKA MELENDEZ ARTEAGA ▶

Karakolak pulmonatuen taldeko maskordun lehortarrak dira (Gastropoda klasearen baitan), eta oin indartsuaren zein muki-jariaketaren laguntzaz lekualdatzen dira, hermafroditak direlarik. Halaber, moluskuak direnez, muskuiluen edo olagarroen (gurean, hamarratzak) ahaide urrunak dira, besteak beste.

Cornu aspersum

Cepaea nemoralis

Baina egiari zor, karakola diogunean *Cornu aspersum* lorategiko barraskilo arruntari edota *Cepaea nemoralis* baso-barraskilo deigarriari egin ohi diegu erreferentzia. Uribe Kostan karakola-espezie mordoa topa dezakegun arren, gehienentzako ez dugu izen herrikoirik. Edonola ere, eta ikusiko dugunez, zeharo ezberdinak izan daitezke bizimoduari eta itxurari dagokienez.

Rumina decollata

Clausilia bidentata

Hasteko, *Rumina decollata* espezieak maskor «lepogabetua» du izenak iradokitzen duen moduan, eta bestelako karakola zein ornogabeak ehizatzen ditu.

Clausilia bidentata barraskiloaren maskorra, aldiz, orratz itxurakoa da (irekiunea ixteko klaudilio izeneko egitura gogorarekin), eta likenetan bazkatu ohi da.

Barraskilo edo karakolak guztiok ezagutzen ditugun animalia lurtar txikiak dira, eta, batez ere, egun euritsuetan ikusten ditugunak. Ziurrenik, umetako bizipenak dakarzkigute gogora: ugariak dira eta oso-oso astiro dabilta, haurrentzako harrapakin ezin hobeak bihurtuz.

Pomatias elegans

Gurean ohikoa den beste espezieetako bat *Pomatias elegans* da. Barraskilo hau batez ere kareharritzko substratuetan topa dezakegu, eta bere maskor konikoa (karolina opilaren antzekoa) gakoa da identifikatzeko.

Trochulus hispidus

Gero, *Trochulus hispidus* espezie txikerra oso deigarria da maskorrean izan ohi dituen iletxoengatik, eta asunene moduko landare belarkaretan bazkatzen da.

Theba pisana

Theba pisana espeziearen maskorrak hainbat diseinu izan ditzake, eta harrigarria izan arren, gure eskualdeko tokirik idorrenetara moldatuta dago, ohikoa izanik labar zein hareatzetan.

Elona quimperiana

Azkenik, Uribeko Kostan *Elona quimperiana* barraskilo berezia ikusteko aukera dugu ere: maskor pikart ederra du, Bretainia eta Kantauriar mendikateko ingurune ospeletan bainaketa ez-jarraia du eta Europar Batasunean babestuta dago.

Beraz, gure ibilaldietan zehar enborren azpian, goroldioetan, lantzarretan, hezeguneetan zein hareatzetan topa ditzakegu karakolak, eta, batez ere, zaparrada osteko azarora ateratzen direnean. Espezie guztiek gutxienez bi funtzio nagusi betetzen dituzte beraien habitatean: alde batetik, materia organikoaren zikloa bizkortzen dute landareen, animalien eta onddoen hondarrez elikatzean; bestetik, hainbat animalia dietaren oinarri dira; hala nola birigarroentzako edota ipurtargientzako. ◀

Lehen/Orain **Urduliz, eliza ondoko Torrebarriko landa, 1940-1960**

ITURRIA: LÓPEZ DE GUEREÑUREN ARTXIBOA

Uribitakora

ALBE
Algotako
Bertsolari
Eskola

TESTUA
Beñat Vidal
Gurrutxaga

DOINUA
Euskal Herriko
lur maite hartan

ARGAZKIA
Hodei Torres

Plaka

Berrogei urte bete beharra
tokatzen zitzaidan aurten;
denbora joan zaidan usteak
asaldatua ninduen.
Ni nor naizela, bizi naizela
ba al daki inork hemen?
Orain artean ez esker on, ez
gorespen eta ez omen...
Gerora inork oroitu nazan
zerbait egin behar nuen.

Plaka txukun bat etxeko horman,
memorial bat eratu:
izen abizen eta goitizen,
jaiotegun eta aipu,
norbere obran mugarri diren
ekintzak hor zerrendatu...
Baina, gaur arte egindakoa
ez dira hainbeste datu
eta oraindik egin nahi dudak
guztia nola islatu?

Zer idatzia pentsatu nuen
burutsu, sortzaile, abil.
Ondo etorri ekitaldira,
bagoaz hastera, trankil!
Bizilagunek, irrika biziz:
‘Oraingoan zertan habil?!’
Kortinatxoa kendu dezadan
jendea gogotsu dabil:
«Etxe honetan jaio zen Beñat
eta oraindik ez da hil».

Nahikari Ayo Acebo *Herrimina: Areetatik Oleronera* liburua

«Polita izan da familiaren ondarea biltzea eta horrek piztu duen interesa»

Nahikari Ayo Acebo bertsolari eta irakasle getxoztarrak amona Gerra Zibilean erbesteratu zeneko istorioa bildu du *Herrimina: Areetatik Oleronera* liburuan, gertatutakoa neskato baten begiradatik islatzeko.

ANDER ZARRAGA ►

Ayok azaldu duenez, Getxoko Udalak sortzaileentzat ematen duen beka bati esker argitaratu du bere lehen liburua. «Ama gaixorik egon zenez, etxean denbora asko ematen nuen, eta orduan hasi nintzen informazioa batzen; istorioa beste lehiaketa baterako hasi nuenez, idazteari ekin nion. Nik betidanik idatzi dut, baina inolako asmorik gabe bidali nuen, eta beka eman zidatenez, ba idatzi egin nuen».

Liburuak amonak Gerra Zibilean eta erbesteratzen bitarteko kontaketa du, ume eta emakume baten ikuspegitik. «Badakigu askok atzerriara joan behar izan zutela eta zer gertatu zen, baina begirada hori oso gutxitan landu da». Dioenez, bere amonak beti esaten omen zuen Frantzia «oso pozik» egon zela, baina familiako gutunak aztertzean, bestelako errealitate bat aurkitu zuen egileak: babeslekuaren trauma, deserria eta familiarengandik urrun egotea, besteak beste.

Egileak azpimarratu duenez, lanean «fikzio oso gutxi dago; irakurleak erabaki dezala zer den benetakoa eta zer ez». Izan ere, idazteko, amonak kontatutakoak eta garaiko gutunak erabili ditu. Etxean zeukan materialaz gain, Salamancako artxiboetan ere aritu zen informazio bila: «Beraiek gerrari buruz oso gutxi hitz egiten zuten, kontatu ez zituzten gauza asko aurkitu nituen han». Hala jakin zuen birraitona sozialista izan zela eta penintsulan zehar borrokatu zela; birramona eta ahizpa txikia, berriz, Bartzelonara joan ziren. «Amonak kontatzen zituenak eta etxean genituen gutunak kokatu nituen, eta istorioa gorpuzten hasi nintzen», azaldu du.

Ayok aipatu duenez, amonak Artatzako bunkerraz edo Gernikako suntsiketaz hitz egiten zien: «Beraientzat bereziki gogorra izan zen alde egin behar izan zuten unea. Hala, bonbardaketaren ondoren, gurasoek umeak ateratzea erabaki zuten, eta Santur-

Ayo liburuaren bigarren partea ari da prestatzen orain. HO DEI TORRES

1937an, Gerra Zibil betean, 30.000 ume inguru ebakuatu zituzten Bilboko itsasadarretik erbestera bidean. Besteak beste, Ingalaterrara, Belgikara, Frantziara edo Sobietar Batasunera bidali zituzten, Habana izeneko itsasontzian.

tzin itsasontzi batean sartu zituzten. Aipatu duenez, duela gutxi hil den amonagaz joandako auzokide batek gogoan omen zuen amonak egun hartan zeraman soinekoa eta guzti. «Oso mingarria izan zen beraientzat». Horregaz batera, amonaren hausnarketa bat ekarri du gogora: «Gerra dirudunek diru gehiago izateko tresna besterik ez da... beti galtzen du herriak».

ITZULPENEA. Hizkuntzaren hautuaz, idazleak argi izan zuen liburuak euskaraz egon behar zuela: «Gutunak gaztelaniaz zeuden, eta amonak ez zuen euskara ikasteko aukerarik izan, baina beraiek oso harro zeuden guk bagenekielako». Liburuak iaz publikoaren aurrean aurkeztu zuenean, harrera eta interesa esperotakoa baino askoz hobea izan zela ere gaineratu du, eta pozik agertu da familiaren ondarea paperean jasotzeko aukera izan delako: «Jende asko gelditu zait galdetzeko; egia esan, ez nuen uste horrenbesteko oihartzuna izango zuenik».

«Orain, bigarren partea idazten ari naiz, lehenengoan 1938ra artekoa jaso baitut. Biak kaleratzen ditudanean, asmoa da lan biak batzea eta itzultzea, amak edo antzeko egoera bizi izan dutenek ere irakurtzeko aukera izan dezaten», erantsi du egileak. ◀

Parte hartu
zozketan
eta eskuratu
Nahikari
Ayoren liburuak!

Martxoaren 17an Greba Orokorra

IRAIDE JUARISTI LAB Eskumaldea

Euskal Herrian ondo bizi gara» mantrarekin jaio izan gara gure bizitza proiektua hemen osatu nahian gabiltzan langileak. Arrakala asko sortzen ari dira baina baieztapen horretan. Gero eta gehiago gara gure inguruan etxebizitza ordaintzeko zailtasunak dituen norbait, orain arteko bizi mailari eutsi ezin dionik, emantzipatu ezin den gazterik edo haurren gastuak ordaindu ezinik dabilen norbait ezagutzen dugunak. Edo lehen pertsona bizi dugu horrelako egoeraren bat.

Gu pobreago eta aberatsak aberatsago. Datuek diote, dirua gero eta esku gutxiagotan pilatzen ari dela, eta, gainera, hori dutenek gero eta diru gehiago pilatzen dutela. Langileok sortzen dugun aberastasuna handitzen doa baina gure soldatak ez dira behar beste igotzen.

Hemen bizi duina izateko gutxieneko diru sarrerak 1.500 eurokoak izan behar dira. Baina, bi pertsonatik bat langa horren azpitik aurkitzen da, eta, ondorioz, prekarietate egoeran edo pobrezia arriskuan daude.

Urgentea da aberastasunaren banaketaren gaia, soldatarena eta gutxieneko soldatarena. Hemen erabakitzearena. Horregatik, 1.500eko euroko gutxieneko soldata propioaren eta aberastasunaren banaketa justu baten alde, martxoaren 17an greba orokorra egingo dugu.

Etxebizitza Legea: negozioa

ETXEBIZITZA SINDIKATUA URIBE KOSTA

EAk eta PSE-EEk bultzatutako Etxebizitza Legearen erreforma berriak, arazoaren muina eskaintza faltan kokatzen du, eta irtenbide gisa eraikuntza gehiago proposatzen du. Guk, ordea, argi dugu planteamendu hori faltsua dela: higiezinaren sektorea dagoeneko oso errentagarria da, eta sustatzaile handiek etekin handiak pilatzen jarraitzen dute, etxebizitza eskubidea negozio hutsa izaten jarraitzen duen bitartean.

Erreforma honek sustatzaile handien interesak lehenesten ditu: babes publikoko etxebizitzaren pisua murrizten da, ingurumen-babesak arintzen dira eta urbanizazio berriak errazten dira. Horrek Uribe Kostan luxuzko etxebizitzak, bigarren etxeak, prezioen igoera eta naturguneen suntsipena besterik ez dakar. Bien bitartean, alokairuen prezioek soldaten zati handiena irensten jarraitzen dute, eta etxebizitza eskuratzeko aukerak gero eta murriztagoak dira langile klasearentzat.

Instituzioen eta higiezinaren sektorearen arteko harremanek interes-gatazkak sortzen dituzte, eta politika publikoak merkatuaren logikara makurtzen dira. Ezin da etxebizitzaren arazoa kapitalaren mesedetan egindako legeekin konpondu. Antolakuntza kolektiboa eta borroka soziala beharrezkoak dira etxebizitza duina, unibertsala eta eskubide gisa bermatua izan dadin.

Horoskopoa**Ura**

(Abenduak 21-Urtarrilak 19)

Presaka zabilta beti, beti gora eta behera, gelditu barik. Eguna amaitzean konturatuko zara giltzak eskuan zentituela.

Otsoa

(Urtarrilak 20-Otsailak 18)

Oso azkar hitz egiten duzu, repeatzen zaudela dirudi. Gaur zure buruagaz eztabaidan amaituko duzu... eta irabaziko duzu.

Adarra

(Otsailak 19-Martxoak 20)

Sofatik altxatzea lan gogorra da zuretzat. Mozorrotzen bazara, ziur aski etxeko manta bategaz izango da.

Aitzurra

(Martxoak 21-Apirilak 19)

Lan egiteko jaio zinen... eta lanean jarraituko duzu inauteriak iritsi arren. Parranda? Hori beste urte baterako.

Hostoa

(Apirilak 20-Maiatzak 19)

Mozorroa janzen bukatu baino lehen kalera irtengo zara. Lagunakaz konturatuko zara zapata ezberdinak daramatzazula.

Eguzkia

(Maiatzak 20-Ekainak 18)

Aizu, gazte! Burua hodeietan duzu beti. Gaur gosaltzeko kafea prestatuko duzu... eta ahaztuko duzu edatea.

Garia

(Ekainak 19-Uztailak 18)

Erabaki bat hartzea? Hori bai erronka zuretzat! «Bai, ez, agian...» moduan ibiliko zara eta ez duzu moztarorik izango. Azkenean, pijamagaz parranda egingo duzu.

Lastoa

(Uztailak 19-Abuztuak 17)

Abentura bila zabilta une oro. Tolosarako bi-dean okerreko autobusa hartuko duzu. Galduko zara, baina barre egingo duzu.

Iratzea

(Abuztuak 18-Irailak 16)

Idea arraroak dituzu, baina bikainak. Aurreinork ulertuko ez duen moztar bat jantziko duzu, baina harrotasunez eramango duzu.

Meta

(Irailak 17-Urriak 16)

Dena ordenatuta egotea gura duzu, baina kaosa ere. Aste honetan zure planifikazio-zerrenda egingo duzu... zerrenda egiteko.

Hazia

(Urriak 17-Azaroak 15)

Azken boladan nahiko sentibera zabilta eta ez dakizu oso ondo zergatik. Zoritxarrez, aste honetan iragarki bategaz negar egingo duzu, ziur.

Negua

(Azaroak 16-Abenduak 20)

Ez zabilta zure momenturik onena pasatzen, lasai. Familia eta lagunak inguruan izango dituzu zure bihotza kontsolatzeko.

Arantza Lopez *Igogailua* antzezlan

«Eskerrak umore beltzari, gaixotasuna onartzen lagundu dit»

Esperientzia pertsonala abiapuntu hartuta, Arantza Lopezek mina, umorea eta sendatze-prozesua uztartu ditu *Igogailua* antzezlanean, enpatia pizteko asmoz.

IZARO GARCIA ►

Nire istorioa ez da bakarrik nirea; beste askorena ere bada». Esaldi horretan biltzen da Arantza Lopezek sortutako *Igogailua* antzezlanean muina: esperientzia pertsonal batetik abiatutako obra intimoa, hunkigarria, ikusleagaz zintzotasunez konektatzeko xedea duena.

2009an, 27 urte zituela, minbizia diagnostikatu zioten, eta gertakari hark bere bizitza betiko markatu zuen. Urteak igaro ondoren, barruan gordetako bizipena partekatzeko beharra sentitu zuen; esperientzia hura antzerki-lan bihurtzeko desira pixkanaka joan zen mamitzen. Horren emaitza da *Igogailua*, Lopezentzat idazle eta zuzendari gisa egindako lehen proiektu handia, eta jauzi artistiko zein pertsonal esanguratsua.

Antzezlanean ardatz sinbolikoena igogailua da, bizitzaren igoerak eta beherakadak irudikatzeko baliatzen duen metafora. Bakardadea, barneko bidaia eta emozioen gorabeherak zeharkatzen dute eszenatokia: «Horrelako egoera batean bakoitzak duen barneko bidaia sinbolizatzen saiatu naiz».

Sormen-prozesua, ordea, ez da erraza izan. Lopezek aitortu du ohituta dagoela taldean sortzera, gorputzetik eta elkarlanetik abiatuta; honetan, aldiz, «bakarrik eseri behar izan naiz ordenagailuaren aurrean testua idazteko», eta horrek zailtasun bereziak ekarri dizkio. Hala ere, emozionalki indartsua eta askatzailea izan dela adierazi du: «Barre asko egin dugu, negar ere bai; oso bidaia potentea izan da».

Obran, emozioek pisu handia dute; izan ere, denborak mina leundu badu ere, entseguetako une jakin batzuetan sentimenduak berriro azaldu zaizkio, bereziki bakarrikzeta batean, non emozio sakonak azaleratu baitziren. Esperientzia hori, hala ere, «oso terapeutikoa» izan da sortzailearentzat: «Barrua irekitzeko aukera eman dit». Eta minagaz batera, umorea. «Umore beltzak salbatu nau»,

Arantza Lopezek mina eta umorea uztartzen ditu *Igogailua* antzezlanean. HOEI TORRES

«Horrelako egoera batean, bakoitzak duen barneko bidaia sinbolizatzen saiatu naiz»

ARANTZA LOPEZ
IGOGAILUA ANTZEZLANA

«Gustatuko litzaidake jendeak lasaitasuna eta esker ona sentitzea. Bizitzan duguna baloratzea, momentuak kontzienteki bizitzea eta gauza txikiak gehiago estimatzea»

dio Arantza Lopezek. Bizitzaren gogortasunaren aurrean, barre egitea ez da ihesa, baizik eta «aurrera egiteko tresna, arnasa hartzeko modu bat da», horrela adierazi du, behintzat, sortzaileak.

MEMORIA-ARIKETA. Daborduko lehenengo emanaldia egin dago, publikoaren erantzuna beroa izanik. Askok adierazi dute obrak barrutik ukitu dituela, eta batzuek aitortu dute ikuskizunari esker gertuko pertsonen bizipenak hobeto ulertu dituztela. «Batek esan zidan negar asko egin zuela eta orain hobeto ulertzen duela bere ama nola sentitu zen», azaldu du.

Azken batean, *Igogailua* antzerkia baino gehiago da; hau da, memoria-ariketa bat, sendatzeko bide bat eta ikusleari galdera zuzenak planteatzen dizkion esperientzia gisa definitu daiteke. «Gustatuko litzaidake jendeak lasaitasuna eta esker ona sentitzea. Bizitzan duguna baloratzea, momentuak kontzienteki bizitzea eta gauza txikiak gehiago estimatzea», esan du Lopezek.

Bizipenetik sortutako lan honetan, Arantza Lopezek mina arte bihurtu daitekeela erakutsi du, eta oholta, batzuetan, sendabide, ispilu eta elkargune ere izan daitekeela. ◀

«Gerriko beltza lortzen dene da benetako ikasketa»

Indarbide gimnasioak 40 urte daramatza Sopelan; lau hamarkada karatea ardatz duen proiektu hezitzaile eta komunitario gisa sendotuta.

IZARO GARCIA VELASCO ►

Milaka pertsona igaro dira Indarbidetik 1986az geroztik, eta askorentzat gimnasioa kirola baino askoz gehiago izan da: balioak lantzeko, diziplina ikasteko eta hazkunde pertsonalerako gune bat. Lau hamarkadatan, tatamiaren gainean belaunaldi osoak hazi dira, eta Indarbide Sopelako komunitatearen parte bihurtu da.

Urteurrenak atzera begiratzeko aukera eman dio Iñigo Arketa elkarteko buru eta irakasleari. Harrotasunez mintzo da egindako bideaz: «Batzuk geratu dira, beste batzuk bidean galdu, baina guztiek partekatu dute momenturen bat tatami gainean». Karatea askorentzat arrotza zen garaian abiatu zuen proiektua Sopelako lokal xume batean, ilusioz, baina ziurgabetasunez ere.

Hasierak xumeak izan ziren. «Goizean ikasle bat genuen, arratsaldean hiru...», gogorat du. Garai hartan, karatea ezezaguna zen, eta askok muskulazio-makinen bila jotzen zuten bertara. Horregatik, jarduera-eskaintza zabaldu behar izan zuten: karateaz gain, gimnasioa eta aerobik saioak ere eskaintzen zituzten. Hala ere, denboragaz, karatea Indarbideren nortasuna bihurtu da, eta proiektuaren ardatz nagusi izaten jarraitzen du.

Urteek aurrera egin ahala, erronkak ere pilatu dira. Une gogorrenetako bat kiroldegi publikoaren irekieragaz etorri zen. «100 pertsonatik 22ra pasatu ginen», aitortu du Arketak. Kolpe handia izan zen, baina ez amaiera. «Egoera oso gogorra izan zen, baina karateak, familiak eta nire seme jaioberriak aurrera egiteko indarra eman zidaten», azaldu du. Esperientzia horrek arte martzialen dimentsio sakonagoan murgiltzera bultzatu zuen: gorputzaren kontzientzia, arnasketa, barne-energia eta oreka emozionala lantzerako.

40. urteurrena dela eta, Indarbideek hainbat ekintza antolatu ditu; tartean, urtarilaren 24an

«Duela zenbait urte, gutako batzuk Japoniara joan ginen, bertako maisuengandik zuzenean ikasteko. Esperientziak karatea bere sorburuan ezagutzeko aukera paregabea eman zigun»

IÑIGO ARKETA
INDARBIDE KARATE ELKARTEKO
BURU ETA MAISUA

Lau hamarkadatan, belaunaldi osoak igaro dira Indarbidetik. Gaur egun, Arketak 60 eta 65 ikasle artean ditu, ume zein helduakaz lanean. Haurrakaz, jarduera jolasetik eta motibaziotik abiatzen da, energia askatu eta pixkanaka diziplina lantzeko. Helduakaz, berriz, helburuak zehatzagoak izaten dira: osasuna, autodefentsa, konfiantza edo ongizatea. «Karateak konpromisoa, errespetua, apaltasuna eta indarke-riarik eza irakasten ditu», azpimarratu du.

ANTZEKOAK, BAINA EZBERDINAK. Askotan nahastu arren, Arketak argi bereizten ditu karatea eta judoa. Irakaslearen esanetan, karatea distantzia ertain eta luzeko borrokan oinarritzen da, ostikoak, ukabilkadak eta gorputzaren kontrol osoa eskatzen duten teknikak landuz. Judoak, berriz, gorputzez gorputzeko lana du ardatz, heldulekuak eta jaurtiketak erabiliz. «Judoak leuntasunaren bidea esan gura du», dio, energiaren kudeaketa beste ikuspegi batetik lantzen duelako. Hala ere, biek helburu bera partekatzen dute: «Norbere burua hobeto ezagutzea, energia menperatzea eta barruko oreka lantzea». Bi-

an hasten

Sopelako frontoian egindako II. karate txapelketa. INDARBIDE

deak desberdinak dira, baina helmuga guztiz berdina da.

ETORKIZUNARI BEGIRA. Urteurrenak esanahi berezia du Iñigo Arketarentzat. Ikasle ohien seme-alabak tatami gainean ikusteak hunkitu egiten du sakonki, eta une horietan jabetzen da urteetan egindako lan isilak benetako ondarea utzi duela, belaunaldiz belaunaldi iraungo duen aztarna bizia. «Orduan konturatzen zara egindako lanak benetan merezi izan duela», aitortu du harrotasunez.

40 urte ez dira iraganaren ospakizun hutsa; bizirik dirauen pasioaren, dedikazioaren eta etorkizunarekiko konpromiso sendoaren adierazpena dira. Arketaren hitzetan, karatea ez da kirol edo lan soil bat, bizitza osorako bidelagun baizik: «Gerriko beltza lortzen denean hasten da benetako ikasketa». Hori dela eta, Indarbidek bide horretan jarraituko du tinko, balioak, diziplina eta errespetua belaunaldi berriei transmititzen, tatamiaren gainean ez ezik, eguneroko bizitzan eta harremanetan ere. ◀

m
Mondragon
Unibertsitatea

Gure ikasleen ahotan

«Askoz egokiagoa da eginez ikasteen oinarritzen den metodologia, teorian oinarritutakoa baino»

SANTIAGO GADEA BILBAO

Herria: Getxo

Ikasten ari zaren gradua: LEINNe 1. maila

Laborategia: Bilbo

Company-aren izena: Nakko

Zenbat urte dituzu, zein herritakoa zara eta zer gradu eta mailatan zaude? 21 urte ditut, Getxokoa naiz eta LEINNe 1. maila lehen mailan nago.

Zure burua pixka bat definitu: non egin dituzu orain arteko ikasketak? Zaletasunik edo afiziorik baduzu?

Urdanetako ikastetxean egin nituen Lehen Hezkuntza, DBH eta Batxilergoa. Ondoren, unibertsitatean sartu aurretik, Administrazio eta Finantzetako goi-mailako zikloa egin nuen Almi zentroan, eta gaur egun hemen nago. Bizitzan zehar zaletasun asko izan ditut, baina gaur egun nire zaletasun nagusia lagunekin batera hiri-musikaren sorkuntza da.

Zergatik aukeratu zenuen LEINN gradua? Eta zergatik Mondragon Unibertsitatea?

Txikitatik enpresen eta negozioen mundua gustatu izan zait, eta ez naiz izan teoria hutsean oinarritutako ikaskuntza gustuko duen pertsona. Horregatik aukeratu nuen Mondragon Unibertsitatea, bilatzen nuen guztia eskaintzen zuelako.

Nola baloratuko zenuke orain arte LEINN bizi izan duzun esperientzia?

Oso positiboa. Egutero motibazio handiarekin eta ikasteko gogo etortzen naiz. LEINNen ohartu naizen gauza bat da egunak ez direla errepikakorrek, unibertsitate tradizioalean gertatzen den bezala. Hemen, egun batean bulegoan proiektuak lantzen ari zara, eta hurrengoan bilera batean edo bestelako jardueretan.

Nola definituko zenuke Enpresa Fakultatean eta LEINNen erabiltzen den ikaskuntza-metodologia? LEINNe 1. maila metodologikoa bikaina iruditzen zait. Nire ustez, askoz egokiagoa da eginez ikasteen oinarritzen den metodologia, teorian oinarritutakoa baino.

LEINNen nazioarteko esperientzia: izan duzu edo izateko asmoa duzu atzerriko esperientziarik (learning journey, nazioarteko proiektuak...)? Nola eragin du edo eragingo du zure

garapen pertsonal eta profesionalen?

Oraindik ez dut nazioarteko esperientziarik izan, baina hilabete barru Berlinera joango naiz nire kideekin, han hilabetez elkarrekin bizitzeko. Oraindik ez daukat guztiz argi zer emaitza izango dituen, baina espero dut nire proiektuen garapen profesionala hobetzea eta, aldi berean, nire kideekin bizipen pertsonal aberasgarria izatea.

LEINNen benetako proiektuekin ikasten duzue. Zein proiektutan ari zara lanean une honetan eta zer rol duzu bertan?

Une honetan, bi kideekin batera Getxon musika-estudio bat sortzeko proiektu bat garatzen ari naiz. Helburua da jendeari bere musika sortzeko edo entzuteko esperientzia eskaintzea. Gai honetan esperientzia gehien dudanez, proiektuaren liderra naiz.

Zer ekarpen egiten dizu ekintzailertzan oinarritutako eredu honek?

Ekintzailertzan oinarritutako eredu honek jarrera proaktiboa eta ekintzara bideratutako pentsamoldea ematen dit. Aukerak identifikatzeko, irtenbide berritzaileak proposatzeko eta erantzukizunak ikuspegi estrategiko batekin hartzeko aukera ematen dit. Gainera, ikaskuntza praktikoa, erresiliencia eta moldagarritasuna sustatzen ditu, egungo testuinguru aldakorretan funtsezko gaitasunak direnak.

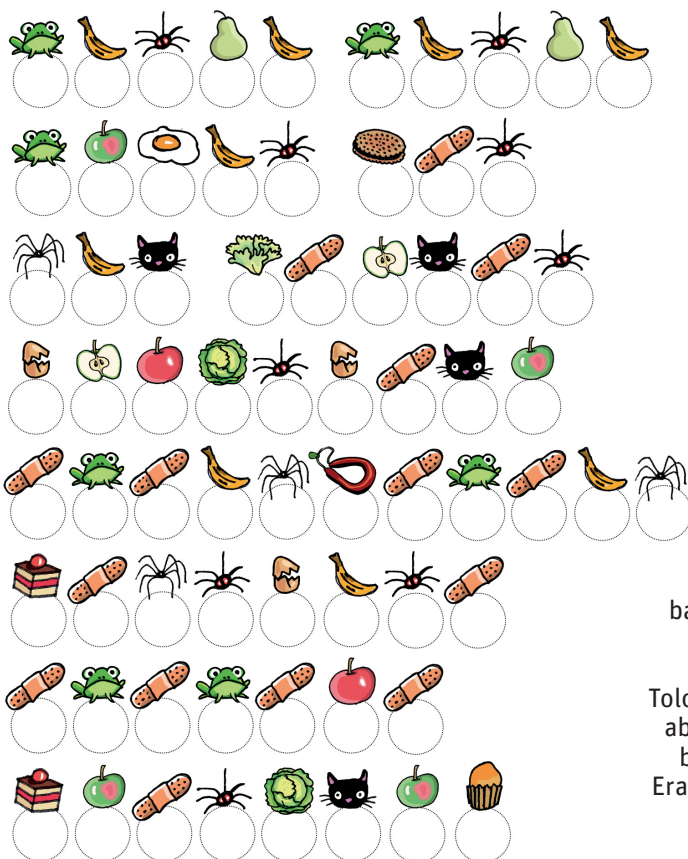
Zer ikaskuntza nabarmenduko zenuke maila pertsonal eta profesionalen?

Eredu honek erronkei aurre egiteko beste modu bat ematen dit: sortzaileagoa izatera, ekimena hartzea eta akatsetatik ikastera bultzatzen nau. LEINNi esker, erabakiak hartzeko gaitasuna, talde-lana eta emaitzetara bideratutako ikuspegi garatu ditut, bai maila profesionalen bai pertsonalean funtsezkoak iruditzen zaizkidanak.

Etorkizunari begira, zeintzuk dira zure asmoak? Gizartearentzat erabilgarria eta atsegina izango den zerbaite sortzea gustatuko litzaidake.

Hirukira olgetan

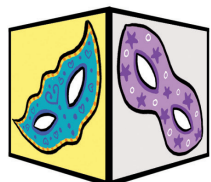
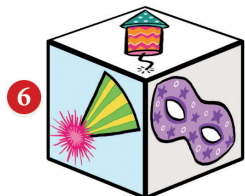
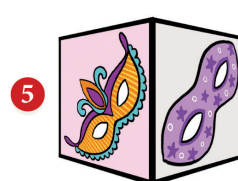
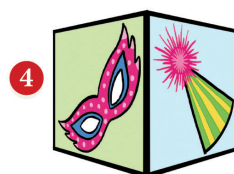
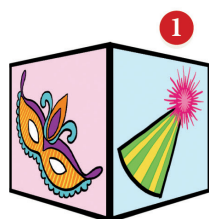
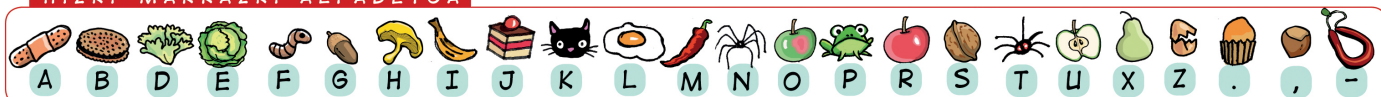
© GARBIÑE UBEDA

Mezu gordea

Eman marrazkitxo bakoitzari dagokion hizkia bere azpiko biribilean, eta Tolosako Inauterietan abesten duten kanta bat agertuko zaizu. Erabili hizki-marrazki alfabetoa.

HIZKI-MARRAZKI ALFABETOA

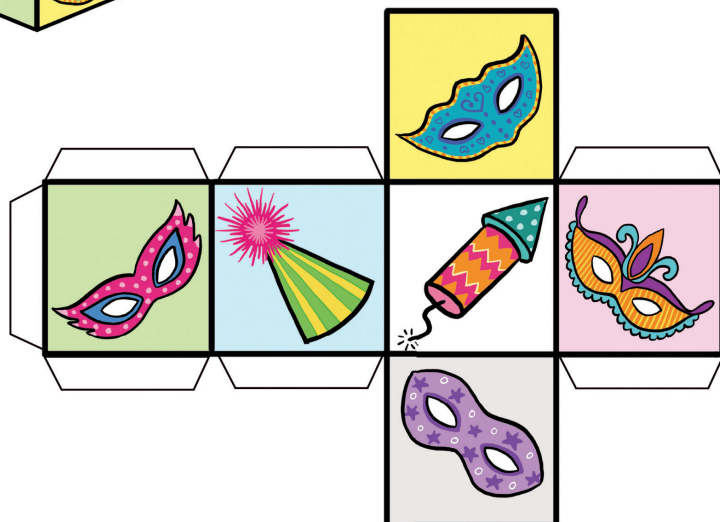

Dadoa

Jolas honetako dadoa plano batean zabalduko bagenu, itxura hauxe izango luke.

Erreparatu ongi planoari eta alboan dituzun zazpi dadoei. Horietarik lau planoarekin bat datoz, baina beste hirurak ez. Bereiz itzazu.

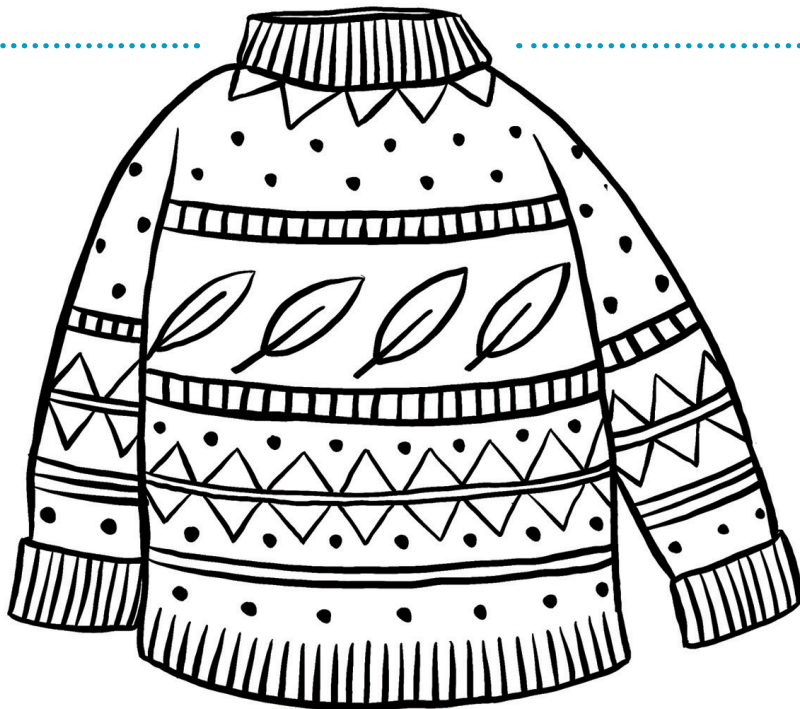
Asmatzea zaila baldin bazaizu, irudi zabaldua paper batean marraztu eta dadoa muntatu.

Aldea dago!

Hona hemen Pelloziri, bufoi mozorroa jantzita. Aurkitu bi irudien artean dauden 15 aldeak.

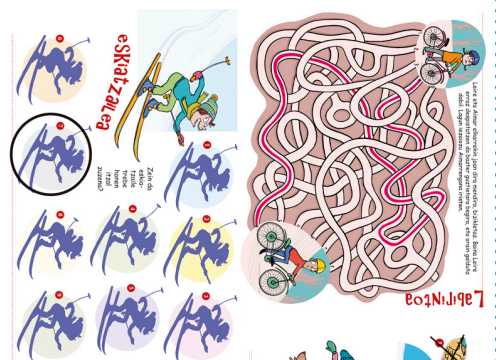
Sudokua

Laster Inauteriak izango dira, eta zuk ere izango duzu mozorro ederren bat jantzeko. Bete itzazu sudoku honetako hutsuneak JANTZI hitza osatzen duten hizkiak behar bezala ipiniz (J, A, N, T, Z eta I). Gogoratu hizkiek behin agertu behar dutela lerro, zutabe eta area bakoitzeko. Bide batez, margotu ezazu goiko jertsea, zure gustuko koloreekin.

J					Z
N	A		T		
		J		N	
A			J		I
	J	A			N
T		I		J	

SOLUZIOAK:

AURREKO
SOLUZIOAK

SUDOKUA

E	L	O	K	Z	
O	N	E	K		
U		J			
G	N				
Z	E	K			
K	O				
E					

Zertaz mozorrotuko zara aurtengo inauterietan?

NAROA DE MIGUEL ZUBILLAGA
SOPELA

Oraindik ez daukat oso argi zertaz mozorrotuko naizen. Izan ere, ikasketak eta lana tartean ditut, eta ez dakit denborarik izango dudana zerbait ondo prestatzeko. Baliteke nire lagunekin zeozer egitea, baina ez dakit. Gainera, oraindik mozorroa pentsatu behar dugu...berandu gabiltza!

IGOR GALLASTEGI
SOPELA

Inauteriak asko gustatzen zaizkit, baina aurtengoz ez naiz herrian egongo eta, penaz, mozorroa jantzi gabe geratuko naiz. Hala ere, jendea mozorrotu egin behar da; oraindik badira mozorrotzen ez diren asko, eta inauteriak ez dira berdinak horrela. Lotsak alde batera uzteko garaia da!

NEKANE BILBAO
SOPELA

Kuadrillarekin mozorrotuko gara, hori beti egiten dugu, baina aurtengo mozorroa zertaz izango den ezin dut esan... sorpresa baita! Gainera, aurtengoz erosiko dugu; lehen guk geuk egiten genituen mozorroak, denbora gehiago gurelako. Orain ezin dugu hori egin, zenbat eta lan gutxiago, hobeto.

IRAIA OIHARBIDE
SOPELA

Aurtengoz plan asko ditugu kuadrilla-koek, leku batetik bestera ibiliko gara: Sopelan egongo gara eta Algortan jarraian. Gainera, aurtengoz Tolosara ere hurbilduko gara! Dena den, oraindik ez daukat pentsatuta zertaz mozorrotuko naizen...Baliteke *Angry Birds* jolasean inspiratzea, baina batek daki...

AIMAR PARADO
SOPELA

Lagunekin mozorrotuko naiz eta kuadrillan aterako gara, baina oraindik ez dugu erabaki zein izango den gaia. Ideia batzuk aterako dira, baina hainbeste lagun garenaz, nahiko zaila izaten da denok gauza berarekin konforme egotea. Bakoitzak proposamen bat du eta guztiak entzun behar.

ENEKO URRUTIA
SOPELA

Ideia batzuk badabiltza mahai gainean, baina oraindik ez dugu ezer guztiz itxita. Aukera bat Clash Royale jokorekin inguruko mozorroa egitea da, eta nahiko ondo ikusten dugu, baina oraindik bueltak ari gara eta ez dugu azken erabakia hartu.

AINHIZE PERNA
SOPELA

Kuadrillarekin aterako naiz, hori seguru, baina oraindik ez dugu erabaki zertaz mozorrotuko garen. Beti gauza bera gertatzen zaigu: ideiak badabiltza bueltak, baina azkenean azken momentura arte ez gara ezer ixteko gai izaten. Seguru aski azken orduan erabakiko dugu jantzia... konformatu beharko!

ENARA DUO
URDULIZ

Aurtengoz Sopelan egongo naiz kuadrillarekin, herrian beti egiten dute zeozer data hauetan. Oraindik ez dugu mozorroa erabaki, baina aurtengo gaia "Bideo-jokoak" dira. Eta guk ez dugu horretaz asko kontrolatzen. Ez dakit zer egingo dugun, nahiko klasikoak izaten baikara. Ea ondo doan!

Micaela Guzman

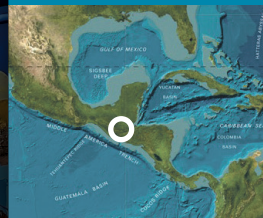
Nongoa
San Marcos.

Adina
51 urte.

Zertan dabil
Lanean.

Noiz heldu zinen?
2022ko otsailean.

Noiz arte bertan?
Auskalo.

Lurraldea
Guatemala.

Azalera
108 889 km².

Hiriburua
Guatemalako Hiria.

Biztanleria
18 564 046 (2025).

Hizkuntzak
Guatemalan hainbat hizkuntza erabiltzen dira: gaztelania (ofiziala), Mam, Sipakapense, Tektiteko, K'iche'...

Moneta
Quetzala.

«Atitlan berezia da; inguruko herriak, kolorez beteta daude»

IZARO GARCIA VELASCO ▶

Micaela Guzmanek lau urte daramatza Algortan bizitzen, baina bere hitzek sarri Atlantikoa zeharkatzen dute. Egun, Lehen Hezkuntza ikasten dabil, eta bere hiru alaben zaintza du ardatz. Guatemala aipatzen duenean, ordea, ahotsaren doinua leundu egiten zaio: «Herrialde ederra da».

Dioenez, Guatemala kalean bizi den herrialdea da. Eredu publikoa ez da pasabide hutsa, eguneroko bizitzaren plaza nagusia baizik. «Jendea kalean egoten da, goizez zein gauez: umeak jolasean, auzokoak berriketan...mugimendua dago beti». Giroak auzo-lotura estuak eta komunitate-sentsazioa sortzen dituela dio. Hiriaren itxura ere bestelakoa da; Getxon ez bezala, etxe baxuak dira nagusi, eta eraikin altuak salbuespen: «Ia ez dago solairu askoko etxerik».

Aitzitik, naturak badu ber lekua; hots, «Guatemalan sumendi handi asko daude, txikitatik ikusten dituzunak». Naturaren indarra eguneroko paisaiaren parte da han, ez postal hutsa.

Herrialdea ulertzeko, gastronomia aipatu behar dela uste du. «Tamalak asko egiten dira,

baita *chuchitoak* eta platanoz egindako *rellenito* gozoak ere», azaldu du, zaporeak gogora ekarriz. Plateren artean, *pepiána* du gustukoenetakoa du, oro har, indioilarrez prestatzen den gisatua. Fruta freskoa ere ezinbestekoa da: «Edari naturalak oso ohikoak dira, papaiatz edo mangoz egindakoak. Etxean bertan prestatzen ohi dira». artoa, *papa* eta bestelako lanak oinarritzkoak dira sukaldean zein ekonomian.

Bertako klima ere berezia da: «Eguzkia oso goiz ateratzen da, eta egunak luze aprobetxatzen dira», lurragaz lotutako bizimodua erraztuz.

Oroitzapenen bidaia Antigua, Esquipulas eta Atitlan lakutik jarraitu du Guzmanek. «Atitlan berezia da; lakua eta inguruko herriak, kolorez beteta daude», dio. Baina irudi eder horrek, ordea, badu alde gogorrago bat ere: «Lan gutxi dago, eta bizimodua zaila da askorentzat». Horregatik erabaki zuen etortzea, alabentzat aukera gehiago gura zituelako.

Oztopoak oztopo, ikasten jarraitzen du. Bere barruan, Guatemala ez da urrutiko leku bat, hitz artean bizirik mantentzen duen etxea baizik. ▶

Itzubaltzeta/Romoko patatak

ITURRIA: MEMORIAS DE GETXO

1884 ko otsailaren 12an, Miguel A. Vitoriak Bizkaiko Probintzia Batzordeko presidenteari bidalitako gutun batean azaldu zuen Itzubaltzeta/Romoko Santa Eugenia haranean patataren laborantzak garapen handia izan zuela. Gutunean, tuberkuluaren kontsumoa etengabe hazten ari zela nabarmendu zuen, eta atzerriko hainbat baratze-ustiapien bisitatu ondoren egindako ikerketen emaitza gisa, 500 espeziearen artetik zortzi barietate hautatu eta egokitu zituela, haraneko lur eta klima baldintzetara moldatuta.

Patata horien kalitatea eta berrikuntza-maila garaiko prentsak jaso zituen. La Gaceta Agrícola aldizkariak eta Bilboko egunkariek azpimarratu zuten heldutasun azkarra zutela eta sukaldaritzarako oso egokiak zirela, hamar minutuan egosten zirela nabarmenduz. Gainera, 1884. urtean Kantauri isurialdeko patata-landare gehienak kaltetu zituen izurrite bat izan zen, baina Santa Eugenia haranean ez zen landare bakar bat ere kutsatu. Erresistentzia horrek eta lortutako uza onek eskariaren gorakada handia ekarri zuten, eta enpresaren jardura sendotu zuten.

Landaketak beiraz estalitako egituretan eta loreontzietan egiten ziren, eta 1880ko azaroaz geroztik, gutxira bost uza lortu ziren 12 hilabete baino gutxiagoan, ordura arte beste barietateakaz lortu gabeko emaitza.

Ekimen hark garaiko pertsona ospetsuen eta baratze-aditu entzutetsuen babesa izan zuen; besteak beste, senatari, diputatu, alkate eta enpresaburuen testigantzen bidez. Horren ondorioz, 1884ko otsailaren 15ean Bizkaiko Probintzia Batzordeak Miguel de Vitoriari Bizkaiko Jaurerriaren armarria bere dokumentuetan erabiltzeko baimena eman zion, betiere patata-barietate berrien laborantzagaz lotuta bazegoen.

Patataren laborantzak bereganatu zuen garrantzia eta Vitoriaren lanerako gaitasuna kontuan hartuta, probintziako udalerriei barietate horiek beren soroetan probatzeko gomendioa egin zitzaien. Hala, Santa Eugenia haranean garatutako jardura honek XIX. mendearen amaieran elikagai-industria txiki baina aitzindari baten adibide argia osatu zuen, gaur egun Bizkaiko Foru Artxiboko agirietan jasota dagoena. ◀

Laburrean...

ITURRIA: MEMORIAS DE GETXO

Gobela Sport

XIX. mendearen amaieran, futbola gurera iritsi zen, eta XX. mendeko lehen urteetan sortu ziren hemengo lehen taldeak. Horietako bat Gobela Sport izan zen. 1926an sortu zuten, garai artan Areetaren parte zen Itzubaltzeta/Romoko Santa Eugenia Ibarrean. Kamisetako koloreak zuriak eta beltzak ziren, marra bertikalakaz, eta 1948ra arte jokatu zuten.

ITURRIA: HISTORIAS DE ERANDIO

Etxe merkeak

XX. mende hasieran, Erandiok zuen etxebizitza arazo larriak zirela-eta, 1920ko hamarkadan Etxe Merkeen legearen babespean, Altzagan etxebizitza multzo bat eraiki zen. 1926an zozkatu eta inauguratutako etxe horiek baliabideak zituzten langile gutxi batzuentzako izan ziren. Gaur, Tartanga inguruan dauden etxebizitza horiek ondare-balioa dute 1992etik.

Jose Maria Ryan

1981eko urtarrilaren 29an, ETak Jose Maria Ryan Estrada ingeniaria bahitu zuen. Iberdrolaren izenean Lemoizko zentral nuklearreko obretako ingeniari burua zen, eta obrak gelditu ezean hil egingo zutela mehatxatu zuten. Otsailaren 6an, buruan tiro eginda hil egin zuten; bere ordezkoa ere erail zuten, proiektua behin betiko geldiaraziz.

hirukalagunen txokoa

Sari ederrak eskura!

Zozketa

Maia ganbara misteriotsua

Haizea Lopez idazlearen eskumenez, 8 eta 13 urte bitarteko umeentzako liburu eder hau dugu zuretzako. Abenturaz betetako liburua da hau, irakurri gura duzu? Bada, ez galdu aukera!

Zozketan parte hartu gura baduzu, martxoaren 1a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zozketa

Ibaizabalen liburu ederra

Ibaizabal argitaletxearen eskumenez, 6 urtetik gorako umeentzako liburu eder hau dugu zuretzako. Galduko duzu lortzeko aukera? Bada, eman ezazu izena zozketan!

Zozketan parte hartu gura baduzu, martxoaren 1a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

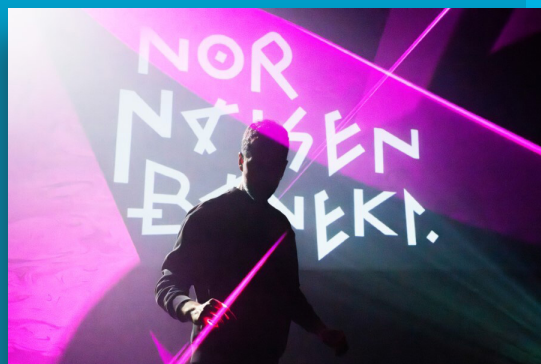

Zozketa

Nor naizen baneki antzezlan

Otsailaren 28an, zapatuan, Artedrama eta Axut! konpainien antzezlan eder hau hartuko du Getxoko Muxikebarri Antzokiak. Saioa 20:00etan hasiko da, eta sarrera bikoitzak ditugu zure zain!

Zozketan parte hartu gura baduzu, otsailaren 22a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zelan egin HIRUKAlagun?

Webgunean: hiruka.eus/harpidetza/laguna

Idatziz: hirukakoop@hiruka.eus

Deituz: 944 911 337 • 688 812 368

Urtean 35 euroren truke, Uribe Kostako euskarazko komunikazio-taldearen bultzatzailea eta partaidea izango zara.

24.korrika *æek*
Kulturala

**Euskara
gara**

Uribe Kostako Mintzodromoa & Jolasdromoa

 Jai Alai, Plentzia
 5 Martxoak 5, osteguna
 10:00, 12:00, 17:00* & 19:00
*Saio honetan Mintzodromoa besterik ez

 labur.eus/ukmintzodromoa

 722 710 595

ANTOLATZAILEA

LAGUNTZAILEA

A1 edo A2 mailan zaude?
Lasai, jolasdromoa zuretzat da!

korrika.eus

